ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଅଥର୍ବବେଦ

(अथर्ववेद / Atharvaveda)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଅଥର୍ବବେଦ

ଶୌନକ ସଂହିତା

(*शौनक संहिता*)

(Shaunaka Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,

ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା

ପ୍ରଧାନ ଅଧ୍ୟାପକ,

ନବଜୀବନ ବେଦ ବିଦ୍ୟାଳୟ , ମଦନମୋହନପୁର

ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

ପୂର୍ବାଭାଷ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ମାତୃପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟୈ ନମଃ ।
ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ ନମଃ ।
ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ ନମଃ ।

୧୩ ଜୁଲାଇ ୨୦୨୨, ବ୍ୟାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ବେଦମାନଙ୍କର ରୂପାନ୍ତର ସୃଙ୍ଖଳାରେ ଏହା ମୋର ୪ର୍ଥ ପ୍ରକଳ୍ପ । "ଋକ୍-ବେଦ", ଯଜୁର୍ବେଦ, ଓ "୧୦୮ ଉପନିଷଦ" ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପରେ, ପାଠକ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ "**ଅଥର୍ବବେଦ**" ଓ "**ସାମବେଦ**"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପ୍ରକଳ୍ପ ହାତକୁ ନେଲି, ଓ ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିପଡିଲି । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ " ଅଥର୍ବବେଦ " ସମାପନ କରିବାର ନିଷ୍ପତି ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ସେଥିପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ "**ଶୌନକ ସଂହିତା**"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ଅନେକଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପରେ "**ଶୌନକ ସଂହିତା**"ର ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ୨ୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ "ସାମବେଦ"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭକରି, ଏହାର ଉପଲବ୍ଧ "କୌଥୁମ ସଂହିତା"ଙ୍କର ରୂପାନ୍ତର ମଧ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି ସଂସ୍କରଣର ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହା ଯେ, ଏଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ରର ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ବହୁ ପରିଶ୍ରମପୂର୍ବକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ମାନଙ୍କର ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଶେଷ୍ୱତ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଳ୍ପ ବିବରଣୀ ଆଗାମୀ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ ୧୯୫୪ ମସିହାର ଏକ ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକ "ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା"କୁ ଆଧାର ରୂପେ ନିଆଯାଇଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏହି ସଂସ୍କରଣର ସମାପନ କରାଯାଇଛି । ସମସ୍ତ ସୂତ୍ରର ସୂଚନା ତଳେ "ସୂତ୍ର ସୂଚନା" ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ସ୍ୱର (ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ, ସ୍ୱରିତ ଇତ୍ୟାଦି) ମାନଙ୍କର ଶଂକେତ ବା ଚିହ୍ନ ଦିଆଯାଇନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ସେ ପ୍ରକାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତଥାପି ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ଜାରି ରହିଛି, ହୋଇପାରେ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତି ସଂସ୍କରଣରେ ଏହା ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ୱେବ ସାଇଟରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସ୍ୱରାବୃତି ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ପାଠକମାନେ ଏହାକୁ ଶୁଣି ପାରିବେ ବା ଅଭ୍ୟାସ କରିପାରିବେ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ୍ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପ୍ରୁଫ୍-ରିଡିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବେଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରୀତ ଦସ୍ତାବେଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୨ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗାଧର ପଣ୍ଡା (ଅଥର୍ବବେଦୀ)" ଓ "ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା" ମୂଖ୍ୟରୁପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଷ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ପବିତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥ "**ଅଥର୍ବବେଦ ଓଡିଆରେ**" ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ବେଦଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୩୦.୦୮.୨୦୨୩ **ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,**

ରକ୍ଷାବନ୍ଧନ **ସଂପାଦକ,**

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା, ଭାରତ ।

ବର୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

Not For Commercial Use

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ "**ଅଥର୍ବବେଦ ଓଡିଆରେ**" ଓଡିଆ ଭାଷୀ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ବଦ

ସଂପାଦକ

ନିବେଦନ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ "**ଅଥର୍ବବେଦ ଓଡିଆରେ**" ଟି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଓ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି **ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ** ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଏହି ଓଡିଆ ରୂପାନ୍ତରିତକୁ ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ, ସମସ୍ତ ସାବଧାନ ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଏଥିରେ ଭୂଲ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇ ପାରେ । ତେଣୁ କୃପାଳୁ ପାଠକ, କ୍ଷମା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,

ସଂପାଦକ,

ଅଥର୍ବବେଦ

ଇତିହାସକାରମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦର ବିଭାଜନ 'ତ୍ରେତୟା ଯୁଗ'ର ଆରମ୍ଭରୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଥିଲା । ମୁନିଋଷିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିବା "ବେଦତ୍ରୟୀ ମନ୍ତ୍ର" ସମୁହ ଅନେକ ଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ତାହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଓ ମହତ୍ୱ ଅନୁସାରେ ବିଭାଜନ କରିବାପାଇ ୪ଜଣ "ଋତ୍ୱିକ"ଙ୍କୁ ଦାୟୀତ୍ୱ ଦିଆଗଲା । ସେମାନେ ହେଲେ - '**ହୋତା**', '**ଅଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁ**', '**ଉଦ୍ଗାତା**' ଓ '**ବ୍ରହ୍ମା**'। ଏଥିପାଇଁ 'ହୋତା'ଙ୍କୁ ଋକ୍ ମନ୍ତ୍ର, 'ଅଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁ'ଙ୍କୁ ଯଜୁସ୍ ମନ୍ତ୍ର, 'ଉଦ୍ଗାତା'ଙ୍କୁ ସାମନ୍ତ୍ର ଋକ୍ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣର ଦାୟୀତ୍ୱ ଦିଆଗଲା, କିନ୍ତୁ ଚତୁର୍ଥ ଋତ୍ୱିକ୍ '**ବ୍ରହ୍ମା**' ସିଧା ସଳଖ ଭାବରେ କୌଣସି 'ବେଦତ୍ରୟୀ' ମନ୍ତ୍ର ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ନଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ସେହି ୩ଜଣ ଋତ୍ୱିକ୍ ମାନଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାର ଦୟୀତ୍ୱ ଦିଆଗଲା ।

ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲୁଥିବା ବେଳେ, ସେମାନେ କିଛି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର '**ଅଥର୍ବଣ**' ଋଷି ଓ '**ଅଙ୍ଗିରସ**' ଋଷିଙ୍କ ଠାରୁ ପାଇଲେ । ସେ ମନ୍ତ୍ରସମୁହ ଶାନ୍ତି ଓ ଅଖଣ୍ଡତା ରଖିବା, ଦୁଷ୍ଟାତ୍ମା ମାନଙ୍କର ଦୁଷ୍ଟ ଶକ୍ତିର ନିବାରଣ, ସାମାଜିକ ରିତି, ଭେଷଜ ବିଦ୍ୟା, ଓ ଶତ୍ରୁ ଜୟ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା । ସେସବୁ ମନ୍ତ୍ରସମୁହକୁ ନେଇ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ଭିତ୍ତିଭୂମି ସ୍ଥାପନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଋତ୍ୱିକ୍ "**ବ୍ରହ୍ମା**" ଏହିସବୁ ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାର ଦାୟୀତ୍ୱ ନେଲେ ଓ ଏହାର ପ୍ରସାର କରିବାରେ ଯୋଗଦାନ ଦେଲେ ।

ଦ୍ୱାପରଯୁଗରେ "ବେଦବ୍ୟାସ" ବେଦ ବିଭାଜନକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ । ସେ, ଏହି ବିଭାଜନ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ୨ଟି ପଦ୍ଧତିର ସାହାର୍ଯ୍ୟ ନେଇଥିଲେ, ଯଥା, **ସାହିତ୍ୟିକ** ଓ **ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞକର୍ମ** । ତେଣୁ ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ଲକ୍ଷଣ ଅନୁସାରେ, ସାହିତ୍ୟିକ (ପଦ୍ୟ, ଗଦ୍ୟ ଓ ସଂଗୀତ) ଓ ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞକର୍ମ (ମୁଖ୍ୟତଃ ବିଷୟବସ୍ତୁ) ପଦ୍ଧତିରେ ବିଭାଜନ କରିଥିଲେ । ପଦ୍ୟରେ 'ଋକ୍-ବେଦ'କୁ, ଗଦ୍ୟରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'କୁ, ସଂଗୀତରେ 'ସାମବେଦ'କୁ ବିଭକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ କେବଳ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଭାଗ କରିଥିଲେ, ଯାହା "**ଅଥର୍ବବେଦ**" ନାମରେ ପରିଚିତ

Not For Commercial Use

ହେଲା । ସେଇଥିପାଇଁ କେବଳ "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ୩ ପ୍ରକାରର ଲକ୍ଷଣ, ଅର୍ଥାତ **ପଦ୍ୟ**, **ଗଦ୍ୟ**, ଓ **ସଂଗୀତ** ମିଳିଥାଏ ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଏହି ମନ୍ତ୍ରସମୁହ ମଧ୍ୟରେ ମହର୍ଷି "**ଅଥର୍ବଣ**"ଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର (୨୬୧୬) ଥିବାରୁ, ଏହାର ନାମ "ଅଥର୍ବବେଦ" ରଖାଯାଇଥିଲା । "ଅଥର୍ବବେଦ" ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ନାମ-ମାନଙ୍କରେ ପରିଚିତ, ଯଥା, - **ଅଥର୍ବବେଦ**, **ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରୋବେଦ**, **ବ୍ରହ୍ମବେଦ**, **ଭିଷଗ୍-ବେଦ**, ଓ **କ୍ଷାତ୍ରବେଦ** ।

ଅଥର୍ବବେଦ – ପାଣିନିଙ୍କ ଧାତୁପାଠରେ "ଥର୍ବ"ର ଅର୍ଥ ହିଂସା ବା ହିଂସା ସଂବନ୍ଧୀୟ କର୍ମ । ତେଣୁ ଏହାର ପ୍ରତିକୂଳ ଅର୍ଥରେ ଏହା "ଅଥର୍ବ", ଅର୍ଥାତ ଅହିଂସା ବା ଶାନ୍ତି ଓ ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମ ଅଟେ । "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଏହାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଥାଏ, ସେହିଥିପାଇଁ ଏହି ବେଦର ନାମ "ଅଥର୍ବବେଦ" ଅଟେ ।

ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରୋବେଦ – "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର ମହର୍ଷି "ଅଥର୍ବଣ" ଓ "ଅଙ୍ଗିରସ"ଙ୍କର ଥିବାରୁ, ଏହାକୁ "ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରୋବେଦ" କୁହାଯାଏ । ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ "ଅଥର୍ବବେଦ", "ମହାଭାରତ", "ମନୁସ୍ମୃତି", "ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟସ୍ମୃତି" ଓ "ଔଶନସସ୍ମୃତି" ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ରହିଅଛି ।

ବ୍ରହ୍ମବେଦ – "ବ୍ରହ୍ମା" ନାମକ 'ଋତ୍ୱିକ' (ଉପରେ ଆଲୋଚିତ) ଏହାର 'ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞକର୍ମ' ପ୍ରତିପାଦନ କରିଥିଲେ ବୋଲି ଏହାକୁ "ବ୍ରହ୍ମବେଦ" କୁହାଯାଏ । ଆଉଏକ କାରଣ, ଏଥିରେ ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର "ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତନ" ବିଷୟରେ ଥିବାରୁ, ଏହା "ବ୍ରହ୍ମବେଦ" ନାମରେ ଜଣା ।

ଭିଷଗ୍-ବେଦ – "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ଅନେକ ରୋଗ ଓ ତାହାର ଔଷଧ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ରହିଅଛି, ସେଥିପାଇଁ ଏହା "ଭିଷଗ୍-ବେଦ" ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା ।

Not For Commercial Use

କ୍ଷାତ୍ରବେଦ – "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ରାଜକର୍ମ ସଂବନ୍ଧୀତ ଅନେକ ସୂକ୍ତ ସମୁହ ରହିଅଛି, ତଥା ଏଥିରୁ ରାଜନୈତିକ ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ, ସେଇଥିପାଇଁ ଏହା "କ୍ଷାତ୍ରବେଦ" ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣା ।

ଅଥର୍ବବେଦ ବିଷୟବସ୍ତୁ

"ଅଥର୍ବବେଦ"କୁ ସାମାଜିକରୀତି କାଣ୍ଡ କୁହାଯାଏ, ତେଣୁ ଏଥିରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସାମାଜିକ ଶାନ୍ତି ତଥା ରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନେକ ମନ୍ତ୍ର ଓ କର୍ମ ରହିଅଛି । ତେଣୁ ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁଗୁଡିକ ହେଲେ, **ବ୍ରହ୍ମ ତଥା ଦାର୍ଶନୀକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ**, **ଭୈଷଜ୍ୟ କର୍ମ**, **ଶାନ୍ତି ତଥା ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମ**, **ରାଜକର୍ମ**, **ସାଂମନସ୍ୟକର୍ମ**, **ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ**, **ଆୟୁଷ୍ୟକର୍ମ**, ଓ **ଅଭିଚାର କର୍ମ** ଇତ୍ୟାଦି ।

ବ୍ରହ୍ମ ଓ ଦାର୍ଶନୀକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ବିଶେଷରୂପରେ 'ବ୍ରହ୍ମ'ର ବର୍ଣ୍ଣନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ବେଦରେ ବ୍ରହ୍ମର ବର୍ଣ୍ଣନ ଯେତେ ବିସ୍ତାର ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମତାର ସହିତ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବେଦରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ । ଏହା କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ ଯେ, 'ଉପନିଷଦ'ରେ ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର ବିକଷିତ ରୂପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ, ତାହାର ମୂଳ ଏହି "ଅଥର୍ବବେଦ" । ଏହି ବେଦରେ ବିଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱର ବିବେଚନା କାରାଯାଇଛି, ଯଥା, ବ୍ରହ୍ମ କ'ଣ ?, ତାହାର ସ୍ୱରୂପ କ'ଣ ?, ତାହାକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ସାଧନ କ'ଣ ?, ସିଏ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅନେକ ?, ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଦେବତାମାନଙ୍କ ସହିତ ସଂବନ୍ଧ କ'ଣ ?, ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ସହିତ ଜୀବାତ୍ମା ଓ ପ୍ରକୃତିର ମଧ୍ୟ ବିବେଚନା କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ବିରାଟ, ବ୍ରହ୍ମ, ସ୍କମ୍ଭ, ରୋହିତ, ବ୍ରାତ୍ୟ, ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ, ପ୍ରାଣ, ସ୍ୱର୍ଗୌଦନ, ଆଦି ବ୍ରହ୍ମର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱରୂପମାନଙ୍କର ବିସ୍ତୃତ ବର୍ଣ୍ଣନ ମିଳିଥାଏ ।

ଏଥିରେ ସଂସାର 'ଜଳ'ରୁ ସୃଷ୍ଟି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଇଶ୍ୱର ଜଳରେ ମଞ୍ଜି ପକାଇଲେ, ସେଥିରୁ 'ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ'ର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଲା, ଓ ସେଥିରୁ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରାରମ୍ଭ ହେଲା । (ଅ.ବେ - ୪.୨.୬.୮)

ଭୈଷଜ୍ୟକର୍ମ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗର ଉପଚାର ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ସୂକ୍ତ ସମୁହ ରହିଅଛି । ସେଥିରେ ଥିବା ମନ୍ତ୍ର ସମୁହ ଦ୍ୱାରା ଦେବତାମାନଙ୍କର ଆବାହନ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଏ । ଏହି ସୂକ୍ତରେ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରୋଗର ନାମ ଓ ତାହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଔଷଧର ନାମ ମିଳିଥାଏ । ଜଳଚିକିତ୍ସା, ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଚିକିତ୍ସା, ଓ ମାନସିକ ଚିକିତ୍ସା ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ବିସ୍ତୃତ ବର୍ଣ୍ଣନ, ଏହି ବେଦରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଶାନ୍ତି ଓ ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମ

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର କ୍ଷତି, ଆପତ୍ତି ବା ଅବାଞ୍ଛିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ମୁକ୍ତିପାଇବା ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା କର୍ମଗୁଡିକୁ ଶାନ୍ତିକ-କର୍ମ କୁହନ୍ତି । ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ-ନାସନ, ଦୁଃଶକୁନ-ନିବାରଣ (ମଙ୍ଗଳ) ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା ଦେବପ୍ରାର୍ଥନା ଆଦି ସୂକ୍ତ ସମୁହ ଏହି ବେଦର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ । ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ-ପ୍ରାପ୍ତି, ଓ ବିପନ୍ନିବୃତ୍ତି (ବିପଦର ଶାନ୍ତି) ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ସୂକ୍ତ, ପୌଷ୍ଟିକ କର୍ମର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟନ୍ତି, ଯେପରିକି ପୁଷ୍ଟିବର୍ଦ୍ଧକ, ମଣିବନ୍ଧନ, ଓ ଦେବ-ପ୍ରାର୍ଥନା ଇତ୍ୟାଦି ।

ରାଜକର୍ମ (ରାଜନୀତି)

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ରାଜନୈତିକ ବିଷୟର ବିସ୍ତାର ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ରହିଅଛି । ରାଜା କିଭଳି ହେବା ଦରକାର ?, ରାଜା ଓ ପ୍ରଜାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଶାସନର ପ୍ରକାର, ରାଜାଙ୍କର ନିର୍ବାଚନ ଓ ରାଜାଭିଷେକ, ରାଜାଙ୍କର ଅଧିକାର ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ସଭା ଓ ସମିତି ତଥା ତା'ର ସ୍ୱରୂପ, ନ୍ୟାୟ ଓ ଦଣ୍ଡବିଧାନ, ସେନା ଓ ସେନାପତି, ସୈନିକର ପ୍ରକାର ଓ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ, ସୈନିକର ଶିକ୍ଷା, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର, ଯୁଦ୍ଧର ସ୍ୱରୂପ, ଶତ୍ରୁ-ନାଶନ, ଓ ବିଜୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ସାଧନ ଇତ୍ୟାଦି ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ, ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

ସାଂମନସ୍ୟକର୍ମ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ, ସାମାଜିକ, ପାରିବାରିକ, ରାଜନୀତିକ, ତଥା ଧାର୍ମିକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଶେଷ ମହତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି, ଓ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ସୂକ୍ତ ସ୍ମରଣ କରିବାର ବିଧାନ ରହିଅଛି ।

ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ (ଆତ୍ମାଲୋଚନା)

ଜ୍ଞାତ-ଅଜ୍ଞାତ ଅବସ୍ଥାରେ ହୋଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ-କର୍ମ କାରାଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ସଂଭାବିତ ଅନିଷ୍ଟକୁ ଦୂରକରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମା-ଅର୍ଚନା, ଦେବ-ପ୍ରାର୍ଥନା, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ-ହୋମ, ଚାରିତ୍ରିକ ବଦନାମର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଓ ଅଶୁଭ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ପିଲାଙ୍କର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଇତ୍ୟାଦି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଗୁଡିକର ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଆୟୁଷ୍ୟକର୍ମ

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଦୀର୍ଘାୟୁ ପାଇଁ, ଦେବତାଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସରଖି ବିଭିନ୍ନ ସୂକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଦୀର୍ଘାୟୁଷ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ଅତିରିକ୍ତ, ଦୀର୍ଘାୟୁ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ହସ୍ତ ତଥା ଗଳାରେ ରକ୍ଷାସୂତ୍ର ଓ ମଣି ବାନ୍ଧିବାର ବିଧାନ "ଅଥର୍ବବେଦ"ରେ ମିଳିଥାଏ ।

ଅଭିଚାର କର୍ମ

ଦୈତ୍ୟ-ରାକ୍ଷସ ଓ ଶତ୍ରୁ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ବିଧିଗୁଡିକ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଟେ । ମାରଣ, ମୋହନ, ଉଚ୍ଚାଟନ, ବଶୀକରଣ, ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଅଭିଚାର କୁହାଯାଏ । "ଅଥର୍ବଦେବ"ରେ ଅଭିଚାରିକ ମନ୍ତ୍ର ବହୁତ କମ ମିଳିଥାଏ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ବିଷୟ ବିବେଚନାରୁ, ଏହା ଜଣାପଡିଥାଏ ଯେ, ଏଥିରେ ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ ଓ ମୋକ୍ଷ ରୂପରେ "**ପୁରୁଷାର୍ଥ-ଚତୁଷ୍ଟୟ**"ର ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗର ବର୍ଣ୍ଣନ ରହିଅଛି । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଧର୍ମଦର୍ଶନ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମ, ଓ ତତ୍ତ୍ୱମିମାଂସାର ସଂବନ୍ଧୀତ ସମସ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ ଏଥିରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଅଛି ।

Not For Commercial Use

ସମାଜଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର, ଓ ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନର ଏହା ଏକ ଭଣ୍ଡାର । ସାହିତ୍ୟିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ରସ, ଅଳଂକାର, ଛନ୍ଦ, ଭାବ ଓ ଭଷାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏଥିରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଅଛି । ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗିତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଭାବାତ୍ମକ ପ୍ରେରଣା, ମନନ-ଚିନ୍ତନ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଉପଦେଶ, ଆଚାରଶିକ୍ଷା, ଓ ନୀତିଶିକ୍ଷା, ଏଥିରେ ଭରିରହିଛି । ସାଂସ୍କୃତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଏଥିରେ ଉଚ୍ଚ, ମଧ୍ୟମ ଓ ନିମ୍ନ - ଏହି ତିନୋଟି ସ୍ତରର ସ୍ୱରୂପ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଅତଃ, ବିଷୟର ବିବିଧତା, ସ୍ଥୂଳରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମତମ ତତ୍ତ୍ୱର ପ୍ରତିପାଦନ, ଓ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟତା ସହିତ ବ୍ୟବହାରିକତାର ସମିଶ୍ରଣ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର **ମୁଖ୍ୟ ବିଶେଷତା** ଅଟେ ।

ଅଥର୍ବବେଦ ଶାଖା

ପତଞ୍ଜଳି ମହାଭାଷ୍ୟ ଓ ପୁରାଣ ଅନୁସାରେ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ୯ଟି ଶାଖା ଥିଲା । ସେମାନେ ହେଲେ, (୧) - ପୈପ୍ପଲାଦ, (୨) - ତୌଦ, (୩) - ମୌଦ, (୪) - ଶୌନକ, (୫) - ଜାଜଲ, (୬) - ଜଲଦ, (୭) - ବ୍ରହ୍ମବଦ, (୮) - ଦେବଦର୍ଶ, ଓ (୯) - ଚାରଣବୈଦ୍ୟ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ୨ଟି ଶଖାର ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି, ଯଥା **ଶୌନକ** ଓ **ପୈପ୍ପଲାଦ** । ଅନ୍ୟ ଶାଖା ଗୁଡିକ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି ।

୧ - ଶୌନକ ଶାଖା ସଂହିତା

"ଶୌନକ ଶାଖା" ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । ଏହା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ଅଦ୍ୟାବଧି ପ୍ରଚଳିତ। ଏଥିରେ ସମୁଦାୟ ୨୦ଟି କାଣ୍ଡ, ୩୬ଟି ପ୍ରପାଠକ, ୭୩୦ଟି ସୂକ୍ତ ଓ ୫୯୮୭ ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ, ୧ମ ରୁ ୭ମ କାଣ୍ଡରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ମନ୍ତ୍ର ବିଶିଷ୍ଠ ସୂକ୍ତ ସମୁହ ରହିଅଛି । ୮ମ ରୁ ୧୨ଶ କାଣ୍ଡରେ ବଡ଼ ଓ ବିବିଧ ବିଷୟର ସୂକ୍ତ ରହିଅଛି । ୧୩ଶ ରୁ ୨୦ଶ କାଣ୍ଡରେ ଏକରୂପ ବିଷୟ ଓ ବଡ଼ ସୂକ୍ତ ସମୁହ ରହିଅଛି ।

ତଳେ କାଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ସୂକ୍ତ ଓ ବିଷୟର ବିବରଣ, ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

କାଣ୍ଡ	ସୂକ୍ତ	ବିଷୟ	ମନ୍ତବ୍ୟ
୧-୭	୪୩୩	ବିଭିନ୍ନ	କ୍ଷୁଦ୍ରସୂକ୍ତ
୮-୧୧	୩୦	ବିଭିନ୍ନ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୨	୧୨	ପୃଥିବୀ ସୂକ୍ତ, ରାଜନୈତିକ, ଭୌଗଳିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୩ ୧୫	୨୪	ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୪	୨	ବିବାହ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୬	୯	ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ-ନାଶନ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୭	୧	ଅଭ୍ୟୁଦୟ ପ୍ରାର୍ଥନା	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୮	୪	ପିତୃମେଧ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୧୯	୭୨	ଭେଷଜ୍ୟ, ରାଷ୍ଟ୍ରବୃଦ୍ଧି, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ
୨୦	୧୪୩	ସୋମଯଜ୍ଞ, ଇନ୍ଦ୍ର ବୈଷୟିକ	ବଡ଼ସୂକ୍ତ

୨ - **ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା ସଂହିତା**

ଯଦିଓ "ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା"ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି (ସୁରକ୍ଷିତ ତାଳପତ୍ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି, **ଓଡ଼ିଶା**ରୁ ମିଳିଛି), କିନ୍ତୁ ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚନା ଲୋକ-ଲୋଚନକୁ ଆସିପାରିନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହାର ଆଂଶିକ ବା କିଛି କାଣ୍ଡ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ଏହା ଉପରେ ଅନେକ ବିଦ୍ୱାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଆଶା କରାଯାଏ, ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚନା ଲୋକ-ଲୋଚନକୁ ନିକଟ ଭବିଷତରେ ଆସିବ । "ଶୌନକ ଶାଖା" ଓ "ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା"ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମାନ । ଦୁଇଟି ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କହିଲେ, ବିଷୟ, ମନ୍ତ୍ର, ଓ କାଣ୍ଡର କ୍ରମ ପ୍ରବନ୍ଧନ, ଆଉ ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ଯେ, "ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା"ର ବୈଷୟିକ ବର୍ଣ୍ଣନ, "ଶୌନକ ଶାଖା" ଠାରୁ ତୁଳନାତ୍ମକ ବିସ୍ତୃତ ଓ ନିପୁଣ, ତଥା ବୟସରେ ପୁରୁଣା ।

ଅଥର୍ବବେଦ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, କଳ୍ପସୂତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ

ଉଭୟ ଅଥର୍ବବେଦୀୟ ଶାଖାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଛି, ଯାହା "**ଗୋପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ**" ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏଥିରେ ୨ଟି ଭାଗ ଅଛି, ଯଥା, ପୂର୍ବଭାଗ ଓ ଉତ୍ତରଭାଗ । ଏହାର ପୂର୍ବଭାଗରେ ୫ଟି ପ୍ରପାଠକ ଓ ସେଥିରେ ୧୩୫ କଣ୍ଡିକା ସମୁହ ରହିଅଛି, ସେହିପରି ଏହାର

Not for Commercial Use

ଉତ୍ତରଭାଗରେ ୬ଟି ପ୍ରପାଠକ ଓ ସେଥିରେ ୧୨୩ଟି କଣ୍ଡିକା ରହିଅଛି । ଏହି "ଗୋପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ" ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ "**ଶ୍ରୌତଯଜ୍ଞ**" ଅଟେ, ତଥା ଏଥିରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ନିର୍ବଚନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୋଚକ ବିଷୟ ଅଟେ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆରଣ୍ୟକ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏହାର ବ୍ରାହ୍ମଣର ଶେଷଭାଗରେ ଆରଣ୍ୟକର ରଚନା ରହିଅଛି ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ୩୨ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା"ର "ପ୍ରଶ୍ନ ଉପନିଷଦ" ତଥା "ଶୌନକ ଶାଖା"ର "ମଣ୍ଡୁକ ଉପନିଷଦ" ଓ "ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ ଉପନିଷଦ" ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦରେ ଗଣାଯାଆନ୍ତି । ଏହାର ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିଷୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର କଳ୍ପସୂତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଶୌତସୂତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ଗୋଟିଏ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି । ଶୌତସୂତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ, "**ବୈତାନା ଶୌତସୂତ୍ର**" ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ସେଥିରେ ୮ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ଅଛି ଓ ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଶୌତକର୍ମ ବିନିଯୋଗ ଅଟେ । ସେହିପରି ଏହାର "କୌଶିକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର", ୧୪ଟି ଅଧ୍ୟାୟ, ତଥା ୧୪୧ଟି କଣ୍ଡିକାରେ ବିଭକ୍ତ, ଓ ଏହା ଅଥର୍ବଣ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ ।

ସେହିପରି ଶିକ୍ଷା-ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ୨ଟି ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଯଥା "ଅଥର୍ବ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ" ଓ "ଶୌନକୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ" ଅଛି । ଏଥିରୁ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ପଦପାଠର ସ୍ୱରୂପ ଓ ଲକ୍ଷଣ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ସେହିପରି, ଏହାର ଶିକ୍ଷା-ଗ୍ରନ୍ଥ ୩ଟି ଅଛି, ଯଥା, ମାଣ୍ଡୁକୀ ଶିକ୍ଷା, ବର୍ଣ୍ଣପଟଳ ଶିକ୍ଷା, ଓ ଦନ୍ତୋଷ୍ଠବିଧୀ ଶିକ୍ଷା । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ମାଣ୍ଡୁକୀ ଶିକ୍ଷା" ୧୭୧ ଶ୍ଳୋକଯୁକ୍ତ ଅଟେ, ଓ ଏଥିରୁ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ଓ ସନ୍ଧି ଇତ୍ୟାଦିର ଜ୍ଞାନ ମିଳିଥାଏ ।

Not For Commercial Use

ତଳ ଟେବୁଲରେ "ଅଥର୍ବବେଦ"ର ସମସ୍ତ ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, କଳ୍ପସୂତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କର ତାଲିକା ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅଥର୍ବବେଦ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ସଂହିତା	ବ୍ରାହ୍ମଣ	ଆରଣ୍ୟକ	ଉପନିଷଦ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	ଶୌନକ, ପୈପ୍ପଲାଦ	ଗୋପଥ	-	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ, ଆତ୍ମା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର, ଆଶ୍ରମ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ, ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ, ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ-ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼, ଅଥର୍ବସିରସ୍, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଲ, ଶରଭ, ଭସ୍ମଜାବାଲ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବଶୀର୍ଷ, ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ

ଅଥର୍ବବେଦ କଳ୍ପସୂତ୍ର ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର	ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର	ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର	ଧର୍ମସୂତ୍ର
ଅଥର୍ବବେଦ	ବୈତାନା ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର,		କୌଶିକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର,	

ଅଥର୍ବବେଦ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଶିକ୍ଷା
ଅଥର୍ବବେଦ	ଅଥର୍ବ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଶୌନକୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ମାଣ୍ଡୁକୀ ଶିକ୍ଷା (ମୁଖ୍ୟ), ବର୍ଣ୍ଣପଟଳ ଶିକ୍ଷା, ଦନ୍ତୋଷ୍ଠବିଧୀ ଶିକ୍ଷା

Not For Commercial Use

ଅଥର୍ବବେଦ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଓ ଅନୁବାଦ

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଭାରତର ଅନେକ ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ମିଳିଛି । **ଓଡ଼ିଶା**ର ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଏଗୁଡିକ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଛି । ଖୁସିର ବିଷୟ ଯେ, ବହୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତ "ପୈପ୍ପଲାଦ ଶାଖା" ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଳିଛି, ଏହାର ଅନୁବାଦ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲୁଅଛି, ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ନିକଟ ଭବିଷତରେ ଲୋକ ଲୋଚନକୁ ଆସିବ । ଆଉ କିଛି ପାଣ୍ଡୁଲିପି **ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ**ରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି, ଯାହା IGNCA ରେ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇଛି । **ତାମିଲନାଡୁ** ଓ **ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ** ରୁ ମଧ୍ୟ କିଛି ପାଣ୍ଡୁଲିପି ମିଳିଛି । ଏହା ସହିତ "**ଜର୍ମାନୀ**"ର ସଂସ୍କୃତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ କିଛି ପାଣ୍ଡୁଲିପି ରହିଅଛି ।

"ଅଥର୍ବବେଦ"ର ଅନୁବାଦ ଅନେକ ବିଦେଶୀ ଭାଷାରେ ଉପଲବ୍ଧ ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଇଂରାଜୀ, ଜର୍ମାନୀ ଓ ରୁଷି ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଭାରତୀୟ ଭାଷାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂସ୍କୃତ, ହିନ୍ଦି, ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ, କନ୍ନଡ଼ ଓ ମାଲାୟଲମ ଭାଷାରେ ଏହାର ଅନୁବାଦ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

୪ଟି ବେଦ ମଧ୍ୟରୁ, "ଅଥର୍ବବେଦ" ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ ମାନବ ଜୀବନ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଅଛି । ମାନବ ଜୀବନରେ ଏହା ଜନ୍ମ ଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିଆସୁଅଛି । ଏହା ଦର୍ଶନତତ୍ତ୍ୱ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ-ତତ୍ତ୍ୱରେ ମଧ୍ୟ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । "ଅଥର୍ବବେଦ", ଏକମାତ୍ର ବେଦ, ଯାହା ସର୍ବାଧିକ "ଉପବେଦ" ଓ "ଶାସ୍ତ୍ର" ମାନଙ୍କର ଜନକ । "ଆୟୁର୍ବେଦ", "ଧନୁର୍ବେଦ", "ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର", "ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର", "ରାଜନୀତି ଶାସ୍ତ୍ର", "ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର", "ଆୟୁଶାସ୍ତ୍ର", "ଚରକ ସଂହିତା", "ସୁଶ୍ରୁତ ସଂହିତା", "ଭେଷଜ ବିଜ୍ଞାନ", "ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନ", "ଦର୍ଶନିକ ବିଜ୍ଞାନ", " ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତତ୍ତ୍ୱ", ଏହିପରି ଅନେକ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଗ୍ରନ୍ଥ ର ପ୍ରେରଣାର ସୂତ୍ର "ଅଥର୍ବବେଦ" ଅଟେ ।

।। ଇତି ଅଥର୍ବବେଦ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥର୍ବବେଦର ସୂକ୍ତ ଓ ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା

କାଣ୍ଡ	ଅନୁବାକ	ସୂକ୍ତ	ମନ୍ତ୍ର
୧	୬	୩୫	୧୫୩
୨	୬	୩୬	୨୦୭
୩	୬	୩୧	୨୩୦
୪	୮	୪୦	୩୨୪
୫	୬	୩୧	୩୭୬
୬	୧୩	୧୪୨	୪୫୪
୭	୧୦	୧୧୮	୨୮୬
୮	୫	୧୦	୨୯୩
୯	୫	୧୦	୩୧୩
୧୦	୫	୧୦	୩୫୦
୧୧	୫	୧୦	୩୧୩
୧୨	୫	୫	୩୦୪
୧୩	୪	୯	୧୮୮
୧୪	୨	୨	୧୩୯
୧୫	୨	୧୮	୨୩୦
୧୬	୨	୯	୧୦୩
୧୭	୧	୧	୩୦
୧୮	୪	୪	୨୮୩
୧୯	୭	୭୨	୪୫୩
୨୦	୯	୧୪୩	୯୫୮
ସମୁଦାୟ	**୧୧୧**	**୭୩୬**	**୫୯୮୭**

Not For Commercial Use

ୟଦକ୍ଷରପଦଭ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ୟଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତତ୍-ସର୍ବ କ୍ଷମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ।।
ବିସର୍ଗବିନ୍ଦୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
ନ୍ୟୁନାନି ଚାତିରିକ୍ତାନି କ୍ଷମସ୍ୱ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ।।

ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Not For Commercial Use

Sources ସୂତ୍ର	• www.archive.org • www.vedicheritage.gov.in • www.academia.edu • IISH Global (Indian Institute of Scientific Heritage) • www.sanskritweb.net/samveda/ • Vedanta Spiritual Library – www.celextel.org • www.wikipedia.org
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ୱେବ ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି 'ପୁସ୍ତକ' ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡିଆ ଡିଜିଟାଲ୍ ରୂପାନ୍ତର ଅଟେ ।

ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

ଅଷ୍ଟାଦଶ କାଣ୍ଡ

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଅଥର୍ବବେଦ - ଶୌନକ ସଂହିତା

[ଅଥଃ ଅଷ୍ଟାଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍]

==

(୧୮|୧) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୭, ୯-୧୩, ୧୬-୧୭, ୨୪-୩୬, ୩୯-୪୮, ୫୧-୫୫, ୫୮, ୬୦), ଆର୍ଷୀ ପଙ୍କ୍ତିଃ (୮, ୧୫), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୪, ୪୯-୫୦), ଜଗତୀ (୧୮-୨୩), ପରୋଷ୍ଣିକ୍ (୩୭-୩୮), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫୬-୫୭, ୬୧), ପୁରୋବୃହତୀ (୫୯) | ଦେବତା - ୟମଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୧-୩୯, ୪୭-୫୦, ୫୩-୬୧), ରୁଦ୍ରଃ (୪୦), ସରସ୍ୱତୀ (୪୧-୪୩), ପିତରଃ (୪୪-୪୬, ୫୧-୫୨)

==

ଓ ଚିତ୍ସଖାୟଂ ସଖ୍ୟା ବବୃତ୍ୟାଂ ତିରଃ ପୁରୁ ଚିଦର୍ଣ୍ଣବଂ ଜଗନ୍ୱାନ୍ |
ପିତୁର୍ନପାତମା ଦଧୀତ ବେଧା ଅଧି କ୍ଷମି ପ୍ରତରଂ ଦୀଧ୍ୟାନଃ ||୧||

ନ ତେ ସଖା ସଖ୍ୟଂ ବଷ୍ଟ୍ୟେତତ୍ସଲକ୍ଷ୍ମା ୟଦ୍ୱିଷୁରୂପା ଭବାତି |
ମହସ୍ପୁତ୍ରାସୋ ଅସୁରସ୍ୟ ବୀରା ଦିବୋ ଧର୍ତାର ଉର୍ବିୟା ପରି ଖ୍ୟନ୍ ||୨||

ଉଶନ୍ତି ଘା ତେ ଅମୃତାସ ଏତଦେକସ୍ୟ ଚିତ୍ତ୍ୟଜସଂ ମର୍ତ୍ୟସ୍ୟ |
ନି ତେ ମନୋ ମନସି ଧାୟ୍ୟସ୍ମେ ଜନ୍ୟୁଃ ପତିସ୍ତନ୍ୱମା ବିବିଷ୍ୟାଃ ||୩||

ନ ୟତ୍-ପୁରା ଚକୃମା କଦ୍ଧ ନୂନମୃତଂ ବଦନ୍ତୋ ଅନୃତଂ ରପେମ |
ଗନ୍ଧର୍ବୋ ଅପ୍ସ୍ୱପ୍ୟା ଚ ୟୋଷା ସା ନୌ ନାଭିଃ ପରମଂ ଜାମି ତନ୍ନୌ ||୪||

ଗର୍ଭେ ନୁ ନୌ ଜନିତା ଦମ୍ପତୀ କର୍ଦେବସ୍ତ୍ୱଷ୍ଟା ସବିତା ବିଶ୍ୱରୂପଃ |
ନକିରସ୍ୟ ପ୍ର ମିନନ୍ତି ବ୍ରତାନି ବେଦ ନାବସ୍ୟ ପୃଥିବୀ ଉତ ଦ୍ୟୌଃ ||୫||

Not For Commercial Use

କୋ ଅଦ୍ୟ ଯୁଙ୍କ୍ତେ ଧୁରି ଗା ଋତସ୍ୟ ଶିମୀବତୋ ଭାମିନୋ ଦୁର୍ହୃଣାୟୂନ୍ |
ଆସନ୍ନିଷୂନ୍ହୃସ୍ୱସୋ ମୟୋଭୂନ୍ୟ ଏଷାଂ ଭୃତ୍ୟାମୃଣଧସ୍ସ ଜୀବାତ୍ ||୬||

କୋ ଅସ୍ୟ ବେଦ ପ୍ରଥମସ୍ୟାହ୍ନଃ କ ଈଂ ଦଦର୍ଶ କ ଇହ ପ୍ର ବୋଚତ୍ |
ବୃହନ୍-ମିତ୍ରସ୍ୟ ବରୁଣସ୍ୟ ଧାମ କଦୁ ବ୍ରବ ଆହନୋ ବୀଚ୍ୟା ନୃଋନ୍ ||୭||

ୟମସ୍ୟ ମା ୟମ୍ୟଂ କାମ ଆଗନ୍ତ୍ସମାନେ ୟୋନୌ ସହଶେୟ୍ୟାୟ |
ଜାୟେବ ପତ୍ୟେ ତନ୍ୱଂ ରିରିଚ୍ୟାଂ ବି ଚିଦ୍ ବୃହେବ ରଥ୍ୟେବ ଚକ୍ରା ||୮||

ନ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ନ ନି ମିଷନ୍ତ୍ୟେତେ ଦେବାନାଂ ସ୍ପଶ ଇହ ୟେ ଚରନ୍ତି |
ଅନ୍ୟେନ ମଦାହନୋ ୟାହି ତୂୟଂ ତେନ ବି ବୃହ ରଥ୍ୟେବ ଚକ୍ରା ||୯||

ରାତ୍ରୀଭିରସ୍ମା ଅହଭିର୍ଦଶସ୍ୟେତ୍ସୂର୍ୟସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁର୍ମୁହୁରୁନ୍ମିମୀୟାତ୍ |
ଦିବା ପୃଥିବ୍ୟା ମିଥୁନା ସବନ୍ଧୂ ୟମୀର୍ୟମସ୍ୟ ବିବୃହାଦଜାମି ||୧୦||

ଆ ଘା ତା ଗଚ୍ଛାନୁତ୍ତରା ୟୁଗାନି ୟତ୍ର ଜାମୟଃ କୃଣବନ୍ନଜାମି |
ଉପ ବର୍ବୃହି ବୃଷଭାୟ ବାହୁମନ୍ୟମିଚ୍ଛସ୍ୱ ସୁଭଗେ ପତିଂ ମତ୍ ||୧୧||

କିଂ ଭ୍ରାତାସଦ୍ୟଦନାଥଂ ଭବାତି କିମୁ ସ୍ୱସା ୟନ୍ନିରୃତିର୍ନିଗଚ୍ଛାତ୍ |
କାମମୂତା ବହ୍ୱେତଦ୍ରପାମି ତନ୍ୱା ମେ ତନ୍ୱଂ ସଂ ପିପୃଗ୍ଧି ||୧୨||

ନ ତେ ନାଥଂ ୟମ୍ୟତ୍ରାହମସ୍ମି ନ ତେ ତନୂଂ ତନ୍ୱା ସଂ ପପୃଚ୍ୟାମ୍ |
ଅନ୍ୟେନ ମତ୍-ପ୍ରମୁଦଃ କଲ୍ପୟସ୍ୱ ନ ତେ ଭ୍ରାତା ସୁଭଗେ ବଷ୍ଟ୍ୟେତତ୍ ||୧୩||

ନ ବା ଉ ତେ ତନୂଂ ତନ୍ୱା ସଂ ପିପୃଚ୍ୟାଂ ପାପମାହୁର୍ୟଃ ସ୍ୱସାରଂ ନିଗଚ୍ଛାତ୍ |
ଅସଂୟଦେତନ୍ମନସୋ ହୃଦୋ ମେ ଭ୍ରାତା ସ୍ୱସୁଃ ଶୟନେ ୟଚ୍ଛୟୀୟ ||୧୪||

ବତୋ ବତାସି ୟମ ନୈବ ତେ ମନୋ ହୃଦୟଂ ଚାବିଦାମା |
ଅନ୍ୟା କିଲ ତ୍ୱାଂ କକ୍ଷ୍ୟେବ ୟୁକ୍ତଂ ପରି ଷ୍ୱଜାତୌ ଲିବୁଜେବ ବୃକ୍ଷମ୍ ||୧୫||

Not For Commercial Use

ଅନ୍ୟମୂ ଷୁ ୟମ୍ୟନ୍ୟ ଉ ତ୍ୱାଂ ପରି ଷ୍ୱଜାତୌ ଲିବୁଜେବ ବୃକ୍ଷମ୍ |
ତସ୍ୟ ବା ତ୍ୱଂ ମନ ଇଚ୍ଛା ସ ବା ତବାଧା କୃଣୁଷ୍ୱ ସଂବିଦଂ ସୁଭଦ୍ରାମ୍ ||୧୬||

ତ୍ରୀଣି ଛନ୍ଦାଂସି କବୟୋ ବି ୟେତିରେ ପୁରୁରୂପଂ ଦର୍ଶତଂ ବିଶ୍ୱଚକ୍ଷଣମ୍ |
ଆପୋ ବାତା ଓଷଧୟସ୍ତାନ୍ୟେକସ୍ମିନ୍‌ଭୁବନ ଆର୍ପିତାନି ||୧୭||

ବୃଷା ବୃଷ୍ଣେ ଦୁଦୁହେ ଦୋହସା ଦିବଃ ପୟାଂସି ୟହ୍ୱୋ ଅଦିତେରଦାଭ୍ୟଃ |
ବିଶ୍ୱଂ ସ ବେଦ ବରୁଣୋ ୟଥା ଧିୟା ସ ୟଜ୍ଞିୟୋ ୟଜତି ୟଜ୍ଞିୟାଁ ଋତୂନ୍ ||୧୮||

ରପଦ୍-ଗନ୍ଧର୍ବୀରପ୍ୟା ଚ ୟୋଷଣା ନଦସ୍ୟ ନାଦେ ପରି ପାତୁ ନୋ ମନଃ |
ଇଷ୍ଟସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଅଦିତିର୍ନି ଧାତୁ ନୋ ଭ୍ରାତା ନୋ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଃ ପ୍ରଥମୋ ବି ବୋଚତି ||୧୯||

ସୋ ଚିନ୍ନୁ ଭଦ୍ରା କ୍ଷୁମତୀ ୟଶସ୍ୱତ୍ୟୁଷା ଉବାସ ମନବେ ସ୍ୱର୍ବତୀ |
ୟଦୀମୁଶନ୍ତମୁଶତାମନୁ କ୍ରତୁମଗ୍ନିଂ ହୋତାରଂ ବିଦଥାୟ ଜୀଜନନ୍ ||୨୦||

ଅଧ ତ୍ୟଂ ଦ୍ରପ୍ସଂ ବିଭ୍ୱଂ ବିଚକ୍ଷଣଂ ବିରାଭରଦିଷିରଃ ଶ୍ୟେନୋ ଅଧ୍ୱରେ |
ୟଦୀ ବିଶୋ ବୃଣତେ ଦସ୍ମମାର୍ୟା ଅଗ୍ନିଂ ହୋତାରମଧ ଧୀରଜାୟତ ||୨୧||

ସଦାସି ରଣ୍ୱୋ ୟବସେବ ପୁଷ୍ୟତେ ହୋତ୍ରାଭିରଗ୍ନେ ମନୁଷଃ ସ୍ୱଧ୍ୱରଃ |
ବିପ୍ରସ୍ୟ ବା ୟଚ୍ଛଶମାନ ଉକ୍-ଥ୍ୟୋ ବାଜଂ ସସବାଁ ଉପୟାସି ଭୂରିଭିଃ ||୨୨||

ଉଦୀରୟ ପିତରା ଜାର ଆ ଭଗମିୟକ୍ଷତି ହର୍ୟତୋ ହୃତ୍ତ ଇଷ୍ୟତି |
ବିବକ୍ତି ବହ୍ନିଃ ସ୍ୱପସ୍ୟତେ ମଖସ୍ତବିଷ୍ୟତେ ଅସୁରୋ ବେପତେ ମତୀ ||୨୩||

ୟସ୍ତେ ଅଗ୍ନେ ସୁମତିଂ ମର୍ତୋ ଅଖ୍ୟତ୍ସହସଃ ସୂନୋ ଅତି ସ ପ୍ର ଶୃଣ୍ୱେ |
ଇଷଂ ଦଧାନୋ ବହମାନୋ ଅଶ୍ୱୈରା ସ ଦ୍ୟୁମାଁ ଅମବାନ୍‌ଭୂଷତି ଦ୍ୟୂନ୍ ||୨୪||

ଶ୍ରୁଧୀ ନୋ ଅଗ୍ନେ ସଦନେ ସଧସ୍ଥେ ୟୁକ୍ଷ୍ୱା ରଥମମୃତସ୍ୟ ଦ୍ରବିତ୍ନୁମ୍ |
ଆ ନୋ ବହ ରୋଦସୀ ଦେବପୁତ୍ରେ ମାକିର୍ଦେବାନାମପ ଭୂରିହ ସ୍ୟାଃ ||୨୫||

Not For Commercial Use

ୟଦଗ୍ନ ଏଷା ସମିତିର୍ଭବାତି ଦେବୀ ଦେବେଷୁ ୟଜତା ୟଜତ୍ର |
ରତ୍ନା ଚ ୟଦ୍ବିଭଜାସି ସ୍ୱଧାବୋ ଭାଗଂ ନୋ ଅତ୍ର ବସୁମନ୍ତଂ ବୀତାତ୍ ||୨୬||

ଅନ୍ୱଗ୍ନିରୁଷସାମଗ୍ରମଖ୍ୟଦନ୍ୱହାନି ପ୍ରଥମୋ ଜାତବେଦାଃ |
ଅନୁ ସୂର୍ୟ୍ଯ ଉଷସୋ ଅନୁ ରଶ୍ମୀନନୁ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଆ ବିବେଶ ||୨୭||

ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ନିରୁଷସାମଗ୍ରମଖ୍ୟତ୍-ପ୍ରତ୍ୟହାନି ପ୍ରଥମୋ ଜାତବେଦାଃ |
ପ୍ରତି ସୂର୍ୟ୍ୟସ୍ୟ ପୁରୁଧା ଚ ରଶ୍ମୀନ୍ପ୍ରତି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଆ ତତାନ ||୨୮||

ଦ୍ୟାବା ହ କ୍ଷାମା ପ୍ରଥମେ ଋତେନାଭିଶ୍ରାବେ ଭବତଃ ସତ୍ୟବାଚା |
ଦେବୋ ୟନ୍ମର୍ତାନ୍ୟଜଥାୟ କୃଣ୍ୱନ୍ତ୍ସୀଦଦ୍ଧୋତା ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ ସ୍ୱମସୁଂ ୟନ୍ ||୨୯||

ଦେବୋ ଦେବାନ୍ପରିଭୂରୃତେନ ବହା ନୋ ହବ୍ୟଂ ପ୍ରଥମଶ୍ଚିକିତ୍ୱାନ୍ |
ଧୂମକେତୁଃ ସମିଧା ଭାଋଜୀକୋ ମନ୍ଦ୍ରୋ ହୋତା ନିତ୍ୟୋ ବାଚା ୟଜୀୟାନ୍ ||୩୦||

ଅର୍ଚାମି ବାଂ ବର୍ଧାୟାପୋ ଘୃତସ୍ନୂ ଦ୍ୟାବାଭୂମୀ ଶୃଣୁତଂ ରୋଦସୀ ମେ |
ଅହା ୟଦ୍ଦେବା ଅସୁନୀତିମାୟନ୍ମଧ୍ୱା ନୋ ଅତ୍ର ପିତରା ଶିଶୀତାମ୍ ||୩୧||

ସ୍ୱାବୃଗ୍-ଦେବସ୍ୟାମୃତଂ ୟଦୀ ଗୋରତୋ ଜାତାସୋ ଧାରୟନ୍ତ ଉର୍ବୀ |
ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅନୁ ତତ୍ତେ ୟଜୁର୍ଗୁର୍ଦୁହେ ୟଦେନୀ ଦିବ୍ୟଂ ଘୃତଂ ବାଃ ||୩୨||

କିଂ ସ୍ୱିନ୍ନୋ ରାଜା ଜଗୃହେ କଦସ୍ୟାତି ବ୍ରତଂ ଚକୃମା କୋ ବି ବେଦ |
ମିତ୍ରଶ୍ଚିଦ୍ଧି ଷ୍ମା ଜୁହୁରାଣୋ ଦେବାଞ୍ଛ୍ଲୋକୋ ନ ୟାତାମପି ବାଜୋ ଅସ୍ତି ||୩୩||

ଦୁର୍ମନ୍ତ୍ୱତ୍ରାମୃତସ୍ୟ ନାମ ସଲକ୍ଷ୍ମା ୟଦ୍ୱିଷୁରୂପା ଭବାତି |
ୟମସ୍ୟ ୟୋ ମନବତେ ସୁମନ୍ତ୍ୱଗ୍ନେ ତମୃଷ୍ୱ ପାହ୍ୟପ୍ରୟୁଚ୍ଛନ୍ ||୩୪||

ୟସ୍ମିନ୍ଦେବା ବିଦଥେ ମାଦୟନ୍ତେ ବିବସ୍ୱତଃ ସଦନେ ଧାରୟନ୍ତେ |
ସୂର୍ୟ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତିରଦଧୁର୍ମାସ୍ୟକ୍ତୂନ୍ପରି ଦ୍ୟୋତନିଂ ଚରତୋ ଅଜସ୍ରା ||୩୫||

ୟସ୍ମିନ୍ଦେବା ମନ୍ମନି ସଂଚରନ୍ତ୍ୟପୀଚ୍ୟେ ନ ବୟମସ୍ୟ ବିଦ୍ମ |
ମିତ୍ରୋ ନୋ ଅତ୍ରାଦିତିରନାଗାନ୍ତ୍ସବିତା ଦେବୋ ବରୁଣାୟ ବୋଚତ୍ ||୩୬||

ସଖାୟ ଆ ଶିଷାମହେ ବ୍ରହ୍ମେନ୍ଦ୍ରାୟ ବଜ୍ରିଣେ |
ସ୍ତୁଷ ଊ ଷୁ ନୃତମାୟ ଧୃଷ୍ଣବେ ||୩୭||

ଶବସା ହ୍ୟସି ଶ୍ରୁତୋ ବୃତ୍ରହତ୍ୟେନ ବୃତ୍ରହା |
ମଘୈର୍ମଘୋନୋ ଅତି ଶୂର ଦାଶସି ||୩୮||

ସ୍ତେଗୋ ନ କ୍ଷାମତ୍ୟେଷି ପୃଥିବୀଂ ମହୀ ନୋ ବାତା ଇହ ବାନ୍ତୁ ଭୂମୌ |
ମିତ୍ରୋ ନୋ ଅତ୍ର ବରୁଣୋ ୟୁଜମାନୋ ଅଗ୍ନିର୍ବନେ ନ ବ୍ୟସୃଷ୍ଟ ଶୋକମ୍ ||୩୯||

ସ୍ତୁହି ଶ୍ରୁତଂ ଗର୍ତସଦଂ ଜନାନାଂ ରାଜାନଂ ଭୀମମୁପହତ୍ନୁମୁଗ୍ରମ୍ |
ମୃଡା ଜରିତ୍ରେ ରୁଦ୍ର ସ୍ତବାନୋ ଅନ୍ୟମସ୍ମତ୍ତେ ନି ବପନ୍ତୁ ସେନ୍ୟମ୍ ||୪୦||

ସରସ୍ୱତୀଂ ଦେବୟନ୍ତୋ ହବନ୍ତେ ସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୱରେ ତାୟମାନେ |
ସରସ୍ୱତୀଂ ସୁକୃତୋ ହବନ୍ତେ ସରସ୍ୱତୀ ଦାଶୁଷେ ବାର୍ୟଂ ଦାତ୍ ||୪୧||

ସରସ୍ୱତୀଂ ପିତରୋ ହବନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣା ୟଜ୍ଞମଭିନକ୍ଷମାଣାଃ |
ଆସଦ୍ୟାସ୍ମିନ୍-ବର୍ହିଷି ମାଦୟଧ୍ୱମନମୀବା ଇଷ ଆ ଧେହ୍ୟସ୍ମେ ||୪୨||

ସରସ୍ୱତି ୟା ସରଥଂ ୟୟାଥୋକ୍-ଥୈଃ ସ୍ୱଧାଭିର୍ଦେବି ପିତୃଭିର୍ମଦନ୍ତୀ |
ସହସ୍ରାର୍ଘମିଡୋ ଅତ୍ର ଭାଗଂ ରାୟସ୍ପୋଷଂ ୟଜମାନାୟ ଧେହି ||୪୩||

ଉଦୀରତାମବର ଉତ୍ପରାସ ଉନ୍ମଧ୍ୟମାଃ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସଃ |
ଅସୁଂ ୟ ଈୟୁରବୃକା ଋତଜ୍ଞାସ୍ତେ ନୋଽବନ୍ତୁ ପିତରୋ ହବେଷୁ ||୪୪||

ଆହଂ ପିତୄନ୍ତ୍ସୁବିଦତ୍ରାଁ ଅବିତ୍ସି ନପାତଂ ଚ ବିକ୍ରମଣଂ ଚ ବିଷ୍ଣୋଃ |
ବର୍ହିଷଦୋ ୟେ ସ୍ୱଧୟା ସୁତସ୍ୟ ଭଜନ୍ତ ପିତ୍ୱସ୍ତ ଇହାଗମିଷ୍ଠାଃ ||୪୫||

ଇଦଂ ପିତୃଭ୍ୟୋ ନମୋ ଅସ୍ତ୍ୱଦ୍ୟ ୟେ ପୂର୍ବାସୋ ୟେ ଅପରାସ ଈୟୁଃ |
ୟେ ପାର୍ଥିବେ ରଜସ୍ୟା ନିଷକ୍ତା ୟେ ବା ନୂନଂ ସୁବୃଜନାସୁ ଦିକ୍ଷୁ ||୪୬||

ମାତଲୀ କବ୍ୟୈର୍ୟମୋ ଅଙ୍ଗିରୋଭିର୍ବୃହସ୍ପତିରୃକ୍ୱଭିର୍ବାବୃଧାନଃ |
ୟାଂଶ୍ଚ ଦେବା ବାବୃଧୁର୍ୟେ ଚ ଦେବାଂସ୍ତେ ନୋଽବନ୍ତୁ ପିତରୋ ହବେଷୁ ||୪୭||

ସ୍ୱାଦୁଷ୍କିଲାୟଂ ମଧୁମାଁ ଉତାୟଂ ତୀବ୍ରଃ କିଲାୟଂ ରସବାଁ ଉତାୟମ୍ |
ଉତୋ ନ୍ୱସ୍ୟ ପପିବାଂସମିନ୍ଦ୍ରଂ ନ କଶ୍ଚନ ସହତ ଆହବେଷୁ ||୪୮||

ପରେୟିବାଂସଂ ପ୍ରବତୋ ମହୀରିତି ବହୁଭ୍ୟଃ ପନ୍ଥାମନୁପସ୍ପଶାନମ୍ |
ବୈବସ୍ୱତଂ ସଂଗମନଂ ଜନାନାଂ ୟମଂ ରାଜାନଂ ହବିଷା ସପର୍ୟତ ||୪୯||

ୟମୋ ନୋ ଗାତୁଂ ପ୍ରଥମୋ ବିବେଦ ନୈଷା ଗବ୍ୟୂତିରପଭର୍ତବା ଉ |
ୟତ୍ରା ନଃ ପୂର୍ବେ ପିତରଃ ପରେତା ଏନା ଜଜ୍ଞାନାଃ ପଥ୍ୟା ଅନୁ ସ୍ୱାଃ ||୫୦||

ବର୍ହିଷଦଃ ପିତର ଉତ୍ୟର୍ବାଗିମା ବୋ ହବ୍ୟା ଚକୃମା ଜୁଷଧ୍ୱମ୍ |
ତ ଆ ଗତାବସା ଶଂତମେନାଧା ନଃ ଶଂ ୟୋରରପୋ ଦଧାତ ||୫୧||

ଆଚ୍ୟା ଜାନୁ ଦକ୍ଷିଣତୋ ନିଷଦ୍ୟେଦଂ ନୋ ହବିରଭି ଗୃଣନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେ |
ମା ହିଂସିଷ୍ଟ ପିତରଃ କେନ ଚିନ୍ନୋ ୟଦ୍ୱ ଆଗଃ ପୁରୁଷତା କରାମ ||୫୨||

ତ୍ୱଷ୍ଟା ଦୁହିତ୍ରେ ବହତୁଂ କୃଣୋତି ତେନେଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନଂ ସମେତି |
ୟମସ୍ୟ ମାତା ପର୍ୟୁହ୍ୟମାନା ମହୋ ଜାୟା ବିବସ୍ୱତୋ ନନାଶ ||୫୩||

ପ୍ରେହି ପ୍ରେହି ପଥିଭିଃ ପୂର୍ୟାଣୈର୍ୟେନା ତେ ପୂର୍ବେ ପିତରଃ ପରେତାଃ |
ଉଭା ରାଜାନୌ ସ୍ୱଧୟା ମଦନ୍ତୌ ୟମଂ ପଶ୍ୟାସି ବରୁଣଂ ଚ ଦେବମ୍ ||୫୪||

ଅପେତ ବୀତ ବି ଚ ସର୍ପତାତୋଽସ୍ମା ଏତଂ ପିତରୋ ଲୋକମକ୍ରନ୍ |
ଅହୋଭିରଦ୍-ଭିରକ୍ତୁଭିର୍ବ୍ୟକ୍ତଂ ୟମୋ ଦଦାତ୍ୟବସାନମସ୍ମୈ ||୫୫||

Not For Commercial Use

ଉଶନ୍ତସ୍ତ୍ୱେଧୀମହ୍ୟୁଶନ୍ତଃ ସମିଧୀମହି |
ଉଶନ୍ନୁଶତ ଆ ବହ ପିତୃନ୍ହବିଷେ ଅତ୍ତବେ ||୫୬||

ଦ୍ୟୁମନ୍ତସ୍ତ୍ୱେଧୀମହି ଦ୍ୟୁମନ୍ତଃ ସମିଧୀମହି |
ଦ୍ୟୁମାନ୍ଦ୍ୟୁମତ ଆ ବହ ପିତୃନ୍ହବିଷେ ଅତ୍ତବେ ||୫୭||

ଅଙ୍ଗିରସୋ ନଃ ପିତରୋ ନବଗ୍ୱା ଅଥର୍ବାଣୋ ଭୃଗବଃ ସୋମ୍ୟାସଃ |
ତେଷାଂ ବୟଂ ସୁମତୌ ୟଜ୍ଞିୟାନାମପି ଭଦ୍ରେ ସୌମନସେ ସ୍ୟାମ ||୫୮||

ଅଙ୍ଗିରୋଭିର୍ୟଜ୍ଞିୟୈରା ଗହୀହ ୟମ ବୈରୂପୈରିହ ମାଦୟସ୍ୱ |
ବିବସ୍ୱନ୍ତଂ ହୁବେ ୟଃ ପିତା ତେଽସ୍ମିନ୍-ବର୍ହିଷ୍ୟା ନିଷଦ୍ୟ ||୫୯||

ଇମଂ ୟମ ପ୍ରସ୍ତରମା ହି ରୋହାଙ୍ଗିରୋଭିଃ ପିତୃଭିଃ ସଂବିଦାନଃ |
ଆ ତ୍ୱା ମନ୍ତ୍ରାଃ କବିଶସ୍ତା ବହନ୍ତ୍ୱେନା ରାଜନ୍ହବିଷୋ ମାଦୟସ୍ୱ ||୬୦||

ଇତ ଏତ ଉଦାରୁହନ୍ଦିବସ୍ପୃଷ୍ଠାନ୍ୱାରୁହନ୍ |
ପ୍ର ଭୂର୍ଜୟୋ ୟଥା ପଥା ଦ୍ୟାମଙ୍ଗିରସୋ ୟୟୁଃ ||୬୧||

||ଇତି ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ||

Not For Commercial Use

==

(୧୮|୨) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୬, ୧୪-୧୮, ୨୦, ୨୨-୨୩, ୨୫, ୩୦, ୩୪, ୩୬, ୪୬, ୪୮, ୫୦-୫୨, ୫୬), ଜଗତୀ (୪, ୭, ୯, ୧୩), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫, ୨୬, ୪୯, ୫୭), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮, ୧୦-୧୨, ୨୧, ୨୭-୨୯, ୩୧-୩୩, ୩୫, ୪୭, ୫୩-୫୫, ୫୮-୬୦), ତ୍ରିପଦା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୧୯), ତ୍ରିପଦା ସମବିଷମା ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୪), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୩୭), ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩୮-୩୯, ୪୧), ଭୁରିକ୍ ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୪୦, ୪୨-୪୪), କକୁଭ୍ମତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୪୫) **|** ଦେବତା - ୟମଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୧-୩, ୬-୨୮, ୩୦-୩୩, ୩୫-୬୦), ଅଗ୍ନିଃ (୪, ୩୪), ଜାତବେଦା (୫), ପିତରଃ (୨୯)

==

ୟମାୟ ସୋମଃ ପବତେ ୟମାୟ କ୍ରିୟତେ ହବିଃ |
ୟମଂ ହ ୟଜ୍ଞୋ ଗଚ୍ଛତ୍ୟଗ୍ନିଦୂତୋ ଅରଂକୃତଃ ||୧||

ୟମାୟ ମଧୁମତ୍ତମଂ ଜୁହୋତା ପ୍ର ଚ ତିଷ୍ଠତ |
ଇଦଂ ନମ ଋଷିଭ୍ୟଃ ପୂର୍ବଜେଭ୍ୟଃ ପୂର୍ବେଭ୍ୟଃ ପଥିକୃଦ୍-ଭ୍ୟଃ ||୨||

ୟମାୟ ଘୃତବତ୍ପୟୋ ରାଜ୍ଞେ ହବିର୍ଜୁହୋତନ |
ସ ନୋ ଜୀବେଷ୍ୱା ୟମେଦ୍ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ପ୍ର ଜୀବସେ ||୩||

ମୈନମଗ୍ନେ ବି ଦହୋ ମାଭି ଶୂଶୁଚୋ ମାସ୍ୟ ତ୍ୱଚଂ ଚିକ୍ଷିପୋ ମା ଶରୀରମ୍ |
ଶୃତଂ ୟଦା କରସି ଜାତବେଦୋଽଥେମେନଂ ପ୍ର ହିଣୁତାତ୍ପିତୃଁରୁପ ||୪||

ୟଦା ଶୃତଂ କୃଣବୋ ଜାତବେଦୋଽଥେମମେନଂ ପରି ଦତ୍ତାତ୍ପିତୃଭ୍ୟଃ |
ୟଦୋ ଗଚ୍ଛାତ୍ୟସୁନୀତିମେତାମଥ ଦେବାନାଂ ବଶନୀର୍ଭବାତି ||୫||

ତ୍ରିକଦ୍ରୁକେଭିଃ ପବତେ ଷଡୁର୍ବୀରେକମିଦ୍-ବୃହତ୍ |
ତ୍ରିଷ୍ଟୁବ୍‌ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦାଂସି ସର୍ବା ତା ୟମ ଆର୍ପିତା ||୬||

ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଚକ୍ଷୁଷା ଗଚ୍ଛ ବାତମାତ୍ମନା ଦିବଂ ଚ ଗଚ୍ଛ ପୃଥିବୀଂ ଚ ଧର୍ମଭିଃ |
ଅପୋ ବା ଗଚ୍ଛ ଯଦି ତତ୍ର ତେ ହିତମୋଷଧୀଷୁ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠା ଶରୀରୈଃ ||୭||

ଅଜୋ ଭାଗସ୍ତପସସ୍ତଂ ତପସ୍ୱ ତଂ ତେ ଶୋଚିସ୍ତପତୁ ତଂ ତେ ଅର୍ଚିଃ |
ଯାସ୍ତେ ଶିବାସ୍ତନ୍ୱୋ ଜାତବେଦସ୍ତାଭିର୍ବହୈନଂ ସୁକୃତାମୁ ଲୋକମ୍ ||୮||

ଯାସ୍ତେ ଶୋଚୟୋ ରଂହୟୋ ଜାତବେଦୋ ଯାଭିରାପୃଣାସି ଦିବମନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ |
ଅଜଂ ଯନ୍ତମନୁ ତାଃ ସମୃଣ୍ୱତାମଥେତରାଭିଃ ଶିବତମାଭିଃ ଶୃତଂ କୃଧି ||୯||

ଅବ ସୃଜ ପୁନରଗ୍ନେ ପିତୃଭ୍ୟୋ ଯସ୍ତ ଆହୁତଶ୍ଚରତି ସ୍ୱଧାବାନ୍ |
ଆୟୁର୍ବସାନ ଉପ ଯାତୁ ଶେଷଃ ସଂ ଗଚ୍ଛତାଂ ତନ୍ୱା ସୁବର୍ଚାଃ ||୧୦||

ଅତି ଦ୍ରବ ଶ୍ୱାନୌ ସାରମେୟୌ ଚତୁରକ୍ଷୌ ଶବଲୌ ସାଧୁନା ପଥା |
ଅଧା ପିତୃନ୍ତ୍ସୁବିଦତ୍ରାଁ ଅପୀହି ଯମେନ ୟେ ସଧମାଦଂ ମଦନ୍ତି ||୧୧||

ୟୌ ତେ ଶ୍ୱାନୌ ଯମ ରକ୍ଷିତାରୌ ଚତୁରକ୍ଷୌ ପଥିଷଦୀ ନୃଚକ୍ଷସା |
ତାଭ୍ୟାଂ ରାଜନ୍ପରି ଧେହ୍ୟେନଂ ସ୍ୱସ୍ତ୍ୟସ୍ମା ଅନମୀବଂ ଚ ଧେହି ||୧୨||

ଉରୂଣସାବସୁତୃପାବୁଦୁମ୍ବଲୌ ଯମସ୍ୟ ଦୂତୌ ଚରତୋ ଜନାଁ ଅନୁ |
ତାବସ୍ମଭ୍ୟଂ ଦୃଶୟେ ସୂର୍ଯାୟ ପୁନର୍ଦାତାମସୁମଦ୍ୟେହ ଭଦ୍ରମ୍ ||୧୩||

ସୋମ ଏକେଭ୍ୟଃ ପବତେ ଘୃତମେକ ଉପାସତେ |
ୟେଭ୍ୟୋ ମଧୁ ପ୍ରଧାବତି ତାଂଶ୍ଚିଦେବାପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ||୧୪||

ୟେ ଚିତ୍-ପୂର୍ବ ଋତସାତା ଋତଜାତା ଋତାବୃଧଃ |
ଋଷୀନ୍ତପସ୍ୱତୋ ଯମ ତପୋଜାଁ ଅପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ||୧୫||

ତପସା ୟେ ଅନାଧୃଷ୍ୟାସ୍ତପସା ୟେ ସ୍ୱର୍ୟୟୁଃ |
ତପୋ ୟେ ଚକ୍ରିରେ ମହସ୍ତାଂଶ୍ଚିଦେବାପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ||୧୬||

Not For Commercial Use

ୟେ ୟୁଧ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରଧନେଷୁ ଶୂରାସୋ ୟେ ତନୂତ୍ୟଜଃ |
ୟେ ବା ସହସ୍ରଦକ୍ଷିଣାସ୍ତାଂ ଶ୍ଚିଦେବାପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ||୧୭||

ସହସ୍ରଣୀଥାଃ କବୟୋ ୟେ ଗୋପାୟନ୍ତି ସୂର୍ୟମ୍ |
ଋଷୀନ୍ତପସ୍ୱତୋ ୟମ ତପୋଜାଁ ଅପି ଗଚ୍ଛତାତ୍ ||୧୮||

ସ୍ୟୋନାସ୍ମୈ ଭବ ପୃଥିବ୍ୟନୃକ୍ଷରା ନିବେଶନୀ |
ୟଚ୍ଛାସ୍ମୈ ଶର୍ମ ସପ୍ରଥାଃ ||୧୯||

ଅସଂବାଧେ ପୃଥିବ୍ୟା ଉରୌ ଲୋକେ ନି ଧୀୟସ୍ୱ |
ସ୍ୱଧା ୟାଶ୍ଚକୃଷେ ଜୀବନ୍ତାସ୍ତେ ସନ୍ତୁ ମଧୁଶ୍ଚୁତଃ ||୨୦||

ହ୍ୱୟାମି ତେ ମନସା ମନ ଇହେମାନ୍-ଗୃହାଁ ଉପ ଜୁଜୁଷାଣ ଏହି |
ସଂ ଗଚ୍ଛସ୍ୱ ପିତୃଭିଃ ସଂ ୟମେନ ସ୍ୟୋନାସ୍ତ୍ୱା ବାତା ଉପ ବାନ୍ତୁ ଶଗ୍ମାଃ ||୨୧||

ଉତ୍ତ୍ୱା ବହନ୍ତୁ ମରୁତ ଉଦବାହା ଉଦପ୍ରୁତଃ |
ଅଜେନ କୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ଶୀତଂ ବର୍ଷେଣୋକ୍ଷନ୍ତୁ ବାଲିତି ||୨୨||

ଉଦହ୍ୱମାୟୁରାୟୁଷେ କ୍ରତ୍ୱେ ଦକ୍ଷାୟ ଜୀବସେ |
ସ୍ୱାନ୍-ଗଚ୍ଛତୁ ତେ ମନୋ ଅଧା ପିତୃଁରୁପ ଦ୍ରବ ||୨୩||

ମା ତେ ମନୋ ମାସୋର୍ମାଙ୍ଗାନାଂ ମା ରସସ୍ୟ ତେ |
ମା ତେ ହାସ୍ତ ତନ୍ୱଃ କିଂ ଚନେହ ||୨୪||

ମା ତ୍ୱା ବୃକ୍ଷଃ ସଂ ବାଧିଷ୍ଟ ମା ଦେବୀ ପୃଥିବୀ ମହୀ |
ଲୋକଂ ପିତୃଷୁ ବିତ୍ତ୍ୱୈଧସ୍ୱ ୟମରାଜସୁ ||୨୫||

ୟତ୍ତେ ଅଙ୍ଗମତିହିତଂ ପରାଚୈରପାନଃ ପ୍ରାଣୋ ୟ ଉ ବା ତେ ପରେତଃ |
ତତ୍ତେ ସଂଗତ୍ୟ ପିତରଃ ସନୀଡା ଘାସାଦ୍-ଘାସଂ ପୁନରା ବେଶୟନ୍ତୁ ||୨୬||

Not For Commercial Use

ଅପେମଂ ଜୀବା ଅରୁଧନ୍-ଗୃହେଭ୍ୟସ୍ତଂ ନିର୍ବହତ ପରି ଗ୍ରାମାଦିତଃ |
ମୃତ୍ୟୁର୍ୟମସ୍ୟାସୀଦ୍ଦୂତଃ ପ୍ରଚେତା ଅସୂନ୍‌ପିତୃଭ୍ୟୋ ଗମୟାଂ ଚକାର ||୨୭||

ୟେ ଦସ୍ୟବଃ ପିତୃଷୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟା ଜ୍ଞାତିମୁଖା ଅହୁତାଦଶ୍ଚରନ୍ତି |
ପରାପୁରୋ ନିପୁରୋ ୟେ ଭରନ୍ତ୍ୟଗ୍ନିଷ୍ଟାନସ୍ମାତ୍-ପ୍ର ଧମାତି ୟଜ୍ଞାତ୍ ||୨୮||

ସଂ ବିଶନ୍ତ୍ୱିହ ପିତରଃ ସ୍ୱା ନଃ ସ୍ୟୋନଂ କୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ପ୍ରତିରନ୍ତ ଆୟୁଃ |
ତେଭ୍ୟଃ ଶକେମ ହବିଷା ନକ୍ଷମାଣା ଜ୍ୟୋଗ୍‌ଜୀବନ୍ତଃ ଶରଦଃ ପୁରୂଚୀଃ ||୨୯||

ୟାଂ ତେ ଧେନୁଂ ନିପୃଣାମି ୟମୁ କ୍ଷୀର ଓଦନମ୍ |
ତେନା ଜନସ୍ୟାସୋ ଭର୍ତା ୟୋଽତ୍ରାସଦଜୀବନଃ ||୩୦||

ଅଶ୍ୱାବତୀଂ ପ୍ର ତର ୟା ସୁଶେବାର୍କ୍ଷାକଂ ବା ପ୍ରତରଂ ନବୀୟଃ |
ୟସ୍ତ୍ୱା ଜଘାନ ବଧ୍ୟଃ ସୋ ଅସ୍ତୁ ମା ସୋ ଅନ୍ୟଦ୍ୱିଦତ ଭାଗଧେୟମ୍ ||୩୧||

ୟମଃ ପରୋଽବରୋ ବିବସ୍ୱାନ୍ତତଃ ପରଂ ନାତି ପଶ୍ୟାମି କିଂ ଚନ |
ୟମେ ଅଧ୍ୱରୋ ଅଧି ମେ ନିବିଷ୍ଟୋ ଭୁବୋ ବିବସ୍ୱାନନ୍ୱାତତାନ ||୩୨||

ଅପାଗୂହନ୍ନମୃତାଂ ମର୍ତ୍ୟେଭ୍ୟଃ କୃତ୍ୱା ସବର୍ଣ୍ଣାମଦଧୁର୍ବିବସ୍ୱତେ |
ଉତାଶ୍ୱିନାବଭରଦ୍ୟତ୍ତଦାସୀଦଜହାଦୁ ଦ୍ୱା ମିଥୁନା ସରଣ୍ୟୂଃ ||୩୩||

ୟେ ନିଖାତା ୟେ ପରୋପ୍ତା ୟେ ଦଗ୍ଧା ୟେ ଚୋଦ୍ଧିତାଃ |
ସର୍ବାଂସ୍ତାନଗ୍ନ ଆ ବହ ପିତୃନ୍‌ହବିଷେ ଅତ୍ତବେ ||୩୪||

ୟେ ଅଗ୍ନିଦଗ୍ଧା ୟେ ଅନଗ୍ନିଦଗ୍ଧା ମଧ୍ୟେ ଦିବଃ ସ୍ୱଧୟା ମାଦୟନ୍ତେ |
ତ୍ୱଂ ତାନ୍-ବେତ୍ଥ ୟଦି ତେ ଜାତବେଦଃ ସ୍ୱଧୟା ୟଜ୍ଞଂ ସ୍ୱଧିତିଂ ଜୁଷନ୍ତାମ୍ ||୩୫||

ଶଂ ତପ ମାତି ତପୋ ଅଗ୍ନେ ମା ତନ୍ୱଂ ତପଃ |
ବଣେଷୁ ଶୁଷ୍ମୋ ଅସ୍ତୁ ତେ ପୃଥିବ୍ୟାମସ୍ତୁ ୟଦ୍ଧରଃ ||୩୬||

Not For Commercial Use

ଦଦାମ୍ୟସ୍ମା ଅବସାନମେତଦ୍ୟ ଏଷ ଆଗନ୍ମମ ଚେଦଭୂଦିହ |
ୟମଶ୍ଚିକିତ୍ୱାନ୍ପ୍ରତ୍ୟେତଦାହ ମମୈଷ ରାୟ ଉପ ତିଷ୍ଠତାମିହ ||୩୭||

ଇମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ୟଥାପରଂ ନ ମାସାତୈ |
ଶତେ ଶରତ୍ସୁ ନୋ ପୁରା ||୩୮||

ପ୍ରେମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ୟଥାପରଂ ନ ମାସାତୈ |
ଶତେ ଶରତ୍ସୁ ନୋ ପୁରା ||୩୯||

ଅପେମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ୟଥାପରଂ ନ ମାସାତୈ |
ଶତେ ଶରତ୍ସୁ ନୋ ପୁରା ||୪୦||

ବୀମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ୟଥାପରଂ ନ ମାସାତୈ |
ଶତେ ଶରତ୍ସୁ ନୋ ପୁରା ||୪୧||

ନିରିମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ୟଥାପରଂ ନ ମାସାତୈ |
ଶତେ ଶରତ୍ସୁ ନୋ ପୁରା ||୪୨||

ଉଦିମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ୟଥାପରଂ ନ ମାସାତୈ |
ଶତେ ଶରତ୍ସୁ ନୋ ପୁରା ||୪୩||

ସମିମାଂ ମାତ୍ରାଂ ମିମୀମହେ ୟଥାପରଂ ନ ମାସାତୈ |
ଶତେ ଶରତ୍ସୁ ନୋ ପୁରା ||୪୪||

ଅମାସି ମାତ୍ରାଂ ସ୍ୱରଗାମାୟୁଷ୍ମାନ୍ଭୂୟାସମ୍ |
ୟଥାପରଂ ନ ମାସାତୈ ଶତେ ଶରତ୍ସୁ ନୋ ପୁରା ||୪୫||

ପ୍ରାଣୋ ଅପାନୋ ବ୍ୟାନ ଆୟୁଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ଦୃଶୟେ ସୂର୍ୟାୟ |
ଅପରିପରେଣ ପଥା ୟମରାଜ୍ଞଃ ପିତୄନ୍-ଗଚ୍ଛ ||୪୬||

Not For Commercial Use

ଯେ ଅଗ୍ରବଃ ଶଶମାନାଃ ପରେୟୁର୍ହିତ୍ୱା ଦ୍ୱେଷାଂସ୍ୟନପତ୍ୟବନ୍ତଃ |
ତେ ଦ୍ୟାମୁଦିତ୍ୟାବିଦନ୍ତ ଲୋକଂ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ଅଧି ଦୀଧ୍ୟାନାଃ ||୪୭||

ଉଦନ୍ୱତୀ ଦ୍ୟୌରବମା ପୀଲୁମତୀତି ମଧ୍ୟମା |
ତୃତୀୟା ହ ପ୍ରଦ୍ୟୌରିତି ୟସ୍ୟାଂ ପିତର ଆସତେ ||୪୮||

ଯେ ନ ପିତୁଃ ପିତରୋ ଯେ ପିତାମହା ୟ ଆବିବିଶୁରୁର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ |
ୟ ଆକ୍ଷିୟନ୍ତି ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାଂ ତେଭ୍ୟଃ ପିତୃଭ୍ୟୋ ନମସା ବିଧେମ ||୪୯||

ଇଦମିଦ୍ୱା ଉ ନାପରଂ ଦିବି ପଶ୍ୟସି ସୂର୍ୟ୍ୟମ୍ |
ମାତା ପୁତ୍ରଂ ୟଥା ସିଚାଭ୍ୟେନଂ ଭୂମ ଊର୍ଣ୍ଣୁହି ||୫୦||

ଇଦମିଦ୍ୱା ଉ ନାପରଂ ଜରସ୍ୟନ୍ୟଦିତୋଽପରମ୍ |
ଜାୟା ପତିମିବ ବାସସାଭ୍ୟେନଂ ଭୂମ ଊର୍ଣ୍ଣୁହି ||୫୧||

ଅଭି ତ୍ୱୋର୍ଣ୍ଣୋମି ପୃଥିବ୍ୟା ମାତୁର୍ବସ୍ତ୍ରେଣ ଭଦ୍ରୟା |
ଜୀବେଷୁ ଭଦ୍ରଂ ତନ୍ମୟି ସ୍ୱଧା ପିତୃଷୁ ସା ତ୍ୱୟି ||୫୨||

ଅଗ୍ନୀଷୋମା ପଥିକୃତା ସ୍ୟୋନଂ ଦେବେଭ୍ୟୋ ରତ୍ନଂ ଦଧଥୁର୍ବି ଲୋକମ୍ |
ଉପ ପ୍ରେଷ୍ୟନ୍ତଂ ପୂଷଣଂ ୟୋ ବହାତ୍ୟଞ୍ଜୋୟାନୈଃ ପଥିଭିସ୍ତତ୍ର ଗଚ୍ଛତମ୍ ||୫୩||

ପୂଷା ତ୍ୱେତଶ୍ଚ୍ୟାବୟତୁ ପ୍ର ବିଦ୍ୱାନନଷ୍ଟପଶୁର୍ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପାଃ |
ସ ତ୍ୱୈତେଭ୍ୟଃ ପରି ଦଦତ୍-ପିତୃଭ୍ୟୋଽଗ୍ନିର୍ଦେବେଭ୍ୟଃ ସୁବିଦତ୍ରିୟେଭ୍ୟଃ ||୫୪||

ଆୟୁର୍ବିଶ୍ୱାୟୁଃ ପରି ପାତୁ ତ୍ୱା ପୂଷା ତ୍ୱା ପାତୁ ପ୍ରପଥେ ପୁରସ୍ତାତ୍ |
ୟତ୍ରାସତେ ସୁକୃତୋ ୟତ୍ର ତ ଈୟୁସ୍ତତ୍ର ତ୍ୱା ଦେବଃ ସବିତା ଦଧାତୁ ||୫୫||

ଇମୌ ୟୁନଜ୍ମି ତେ ବହ୍ନୀ ଅସୁନୀତାୟ ବୋଢବେ |
ତାଭ୍ୟାଂ ୟମସ୍ୟ ସାଦନଂ ସମିତୀଶ୍ଚାବ ଗଚ୍ଛତାତ୍ ||୫୬||

ଏତତ୍ତ୍ୱା ବାସଃ ପ୍ରଥମଂ ନ୍ୱାଗନ୍ନପୈତଦୂହ ଯଦିହାବିଭଃ ପୁରା |
ଇଷ୍ଟାପୂର୍ତମନୁସଂକ୍ରାମ ବିଦ୍ୱାନ୍ୟତ୍ର ତେ ଦତ୍ତଂ ବହୁଧା ବିବନ୍ଧୁଷୁ ||୫୭||

ଅଗ୍ନେର୍ବର୍ମ ପରି ଗୋଭିର୍ବ୍ୟୟସ୍ୱ ସଂ ପ୍ରୋର୍ଣ୍ଣୁଷ୍ୱ ମେଦସା ପୀବସା ଚ |
ନେତ୍ତ୍ୱା ଧୃଷ୍ଣୁର୍ହରସା ଜର୍ହୃଷାଣୋ ଦଧୃଗ୍ୱିଧକ୍ଷନ୍ପରୀଙ୍ଖୟାତୈ ||୫୮||

ଦଣ୍ଡଂ ହସ୍ତାଦାଦଦାନୋ ଗତାସୋଃ ସହ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ବର୍ଚସା ବଲେନ |
ଅତ୍ରୈବ ତ୍ୱମିହ ବୟଂ ସୁବୀରା ବିଶ୍ୱା ମୃଧୋ ଅଭିମାତୀର୍ଜୟେମ ||୫୯||

ଧନୁର୍ହସ୍ତାଦାଦଦାନୋ ମୃତସ୍ୟ ସହ କ୍ଷତ୍ରେଣ ବର୍ଚସା ବଲେନ |
ସମାଗୃଭାୟ ବସୁ ଭୂରି ପୁଷ୍ଟମର୍ବାଙ୍ ତ୍ୱମେହ୍ୟୁପ ଜୀବଲୋକମ୍ ||୬୦||

|| ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ||

==

(୧୮|୩) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ **|** ଛନ୍ଦ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧-୩, ୭, ୯-୧୦, ୧୨-୧୭, ୧୯-୨୨, ୨୪, ୩୮, ୪୦-୪୩, ୪୫, ୪୮, ୫୧, ୫୩, ୫୫, ୫୭, ୫୯, ୬୧-୬୩, ୬୫-୬୬, ୭୩), ସତଃପଙ୍କ୍ତିଃ (୪, ୮, ୧୧, ୨୩), ତ୍ରିପଦା ନିଚୃତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୫), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬, ୫୬, ୬୮, ୭୦, ୭୨), ଜଗତୀ (୨୫, ୨୭, ୪୪, ୪୬), ଭୁରିକ୍ ଜଗତୀ (୨୬, ୨୮), ବିରାଟ୍ ଜଗତୀ (୨୯), ପଞ୍ଚପଦା ଜଗତୀ (୩୦), ବିରାଟ୍ ଶକ୍ୱରୀ (୩୧), ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୮, ୩୨-୩୫, ୪୭, ୪୯, ୫୨), ଏକାବସାନା ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୩୬), ଏକାବସାନା ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୩୭), ପରାତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ପଙ୍କ୍ତିଃ (୩୯), ପ୍ରସ୍ତାରପଙ୍କ୍ତିଃ (୫୦), ପୁରୋନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫୪), ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୫୮), ତ୍ର୍ୟବସାନା ଷଟ୍ପଦା ଜଗତୀ (୬୦), ଭୁରିକ୍ ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତି ଭୁରିକ୍ ଆର୍ଷୀ ପଙ୍କ୍ତିର୍ବା (୬୪), ପଥ୍ୟା ବୃହତୀ (୬୭), ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୬୯, ୭୧) **|**

ଦେବତା - ୟମଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୧-୪, ୭-୪୩, ୪୫, ୪୭-୪୯, ୫୧-୫୩, ୫୫, ୫୭-୭୩), ଅଗ୍ନିଃ (୫-୬), ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା (୪୪, ୪୬), ଭୂମୀଃ (୫୦), ଇନ୍ଦୁଃ (୫୪), ଆପଃ (୫୬)

==

ଇୟଂ ନାରୀ ପତିଲୋକଂ ବୃଣାନା ନି ପଦ୍ୟତ ଉପ ତ୍ୱା ମର୍ତ୍ୟ ପ୍ରେତମ୍ |
ଧର୍ମଂ ପୁରାଣମନୁପାଲୟନ୍ତୀ ତସ୍ମୈ ପ୍ରଜାଂ ଦ୍ରବିଣଂ ଚେହ ଧେହି ||୧||

ଉଦୀର୍ଷ୍ୱ ନାର୍ୟଭି ଜୀବଲୋକଂ ଗତାସୁମେତମୁପ ଶେଷ ଏହି |
ହସ୍ତଗ୍ରାଭସ୍ୟ ଦଧିଷୋସ୍ତବେଦଂ ପତ୍ୟୁର୍ଜନିତ୍ୱମଭି ସଂ ବଭୂଥ ||୨||

ଅପଶ୍ୟଂ ଯୁବତିଂ ନୀୟମାନାଂ ଜୀବାଂ ମୃତେଭ୍ୟଃ ପରିଣୀୟମାନାମ୍ |
ଅନ୍ଧେନ ଯତ୍ତମସା ପ୍ରାବୃତାସୀତ୍-ପ୍ରାକ୍ତୋ ଅପାଚୀମନୟଂ ତଦେନାମ୍ ||୩||

ପ୍ରଜାନତ୍ୟଘ୍ନ୍ୟେ ଜୀବଲୋକଂ ଦେବାନାଂ ପନ୍ଥାମନୁସଂଚରନ୍ତୀ |
ଅୟଂ ତେ ଗୋପତିସ୍ତଂ ଜୁଷସ୍ୱ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକମଧି ରୋହୟୈନମ୍ ||୪||

ଉପ ଦ୍ୟାମୁପ ବେତସମବତ୍ତରୋ ନଦୀନାମ୍ |
ଅଗ୍ନେ ପିତ୍ତମପାମସି ||୫||

ଯଂ ତ୍ୱମଗ୍ନେ ସମଦହସ୍ତମୁ ନିର୍ବାପୟା ପୁନଃ |
କ୍ୟାମ୍ବୂରତ୍ର ରୋହତୁ ଶାଣ୍ଡଦୂର୍ବା ବ୍ୟଲ୍-କଶା ||୬||

ଇଦଂ ତ ଏକଂ ପୁର ଊ ତ ଏକଂ ତୃତୀୟେନ ଜ୍ୟୋତିଷା ସଂ ବିଶସ୍ୱ |
ସଂବେଶନେ ତନ୍ୱା ଚାରୁରେଧି ପ୍ରିୟୋ ଦେବାନାଂ ପରମେ ସଧସ୍ଥେ ||୭||

ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ପ୍ରେହି ପ୍ର ଦ୍ରବୌକଃ କୃଣୁଷ୍ୱ ସଲିଲେ ସଧସ୍ଥେ |
ତତ୍ର ତ୍ୱଂ ପିତୃଭିଃ ସଂବିଦାନଃ ସଂ ସୋମେନ ମଦସ୍ୱ ସଂ ସ୍ୱଧାଭିଃ ||୮||

ପ୍ର ଚ୍ୟବସ୍ୱ ତନ୍ୱଂ ସଂ ଭରସ୍ୱ ମା ତେ ଗାତ୍ରା ବି ହାୟି ମୋ ଶରୀରମ୍ |
ମନୋ ନିବିଷ୍ଟମନୁସଂବିଶସ୍ୱ ଯତ୍ର ଭୂମେର୍ଜୁଷସେ ତତ୍ର ଗଚ୍ଛ ||୯||

ବର୍ଚସା ମାଂ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସୋ ଅଞ୍ଜନ୍ତୁ ଦେବା ମଧୁନା ଘୃତେନ |
ଚକ୍ଷୁଷେ ମା ପ୍ରତରଂ ତାରୟନ୍ତୋ ଜରସେ ମା ଜରଦଷ୍ଟିଂ ବର୍ଧନ୍ତୁ ||୧୦||

ବର୍ଚସା ମାଂ ସମନକ୍ତ୍ୱଗ୍ନିର୍ମେଧାଂ ମେ ବିଷ୍ଣୁର୍ନ୍ୟନକ୍ତ୍ୱାସନ୍ |
ରୟିଂ ମେ ବିଶ୍ୱେ ନି ଯଚ୍ଛନ୍ତୁ ଦେବାଃ ସ୍ୟୋନା ମାପଃ ପବନୈଃ ପୁନନ୍ତୁ ||୧୧||

Not For Commercial Use

ମିତ୍ରାବରୁଣା ପରି ମାମଧାତାମାଦିତ୍ୟା ମା ସ୍ୱରବୋ ବର୍ଧୟନ୍ତୁ |
ବର୍ଚୋ ମ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ନ୍ୟନକ୍ତୁ ହସ୍ତୟୋର୍ଜରଦଷ୍ଟିଂ ମା ସବିତା କୃଣୋତୁ ||୧୨||

ୟୋ ମମାର ପ୍ରଥମୋ ମର୍ତ୍ୟାନାଂ ୟଃ ପ୍ରେୟାୟ ପ୍ରଥମୋ ଲୋକମେତମ୍ |
ବୈବସ୍ୱତଂ ସଂଗମନଂ ଜନାନାଂ ୟମଂ ରାଜାନଂ ହବିଷା ସପର୍ୟତ ||୧୩||

ପରା ୟାତ ପିତର ଆ ଚ ୟାତାୟଂ ବୋ ୟଜ୍ଞୋ ମଧୁନା ସମକ୍ତଃ |
ଦତ୍ତୋ ଅସ୍ମଭ୍ୟଂ ଦ୍ରବିଣେହ ଭଦ୍ରଂ ରୟିଂ ଚ ନଃ ସର୍ବବୀରଂ ଦଧାତ ||୧୪||

କଣ୍ୱଃ କକ୍ଷୀବାନ୍ ପୁରୁମୀଢୋ ଅଗସ୍ତ୍ୟଃ ଶ୍ୟାବାଶ୍ୱଃ ସୋଭର୍ୟର୍ଚନାନାଃ |
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରୋଽୟଂ ଜମଦଗ୍ନିରତ୍ରିରବନ୍ତୁ ନଃ କଶ୍ୟପୋ ବାମଦେବଃ ||୧୫||

ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଜମଦଗ୍ନେ ବସିଷ୍ଠ ଭରଦ୍ୱାଜ ଗୋତମ ବାମଦେବ |
ଶର୍ଦିର୍ନୋ ଅତ୍ରିରଗ୍ରଭୀନ୍ନମୋଭିଃ ସୁସଂଶାସଃ ପିତରୋ ମୃଡତା ନଃ ||୧୬||

କସ୍ୟେ ମୃଜାନା ଅତି ୟନ୍ତି ରିପ୍ରମାୟୁର୍ଦଧାନାଃ ପ୍ରତରଂ ନବୀୟଃ |
ଆପ୍ୟାୟମାନାଃ ପ୍ରଜୟା ଧନେନାଧ ସ୍ୟାମ ସୁରଭୟୋ ଗୃହେଷୁ ||୧୭||

ଅଞ୍ଜତେ ବ୍ୟଞ୍ଜତେ ସମଞ୍ଜତେ କ୍ରତୁଂ ରିହନ୍ତି ମଧୁନାଭ୍ୟଞ୍ଜତେ |
ସିନ୍ଧୋରୁଚ୍ଛ୍ୱାସେ ପତୟନ୍ତମୁକ୍ଷଣଂ ହିରଣ୍ୟପାବାଃ ପଶୁମାସୁ ଗୃହ୍ଣତେ ||୧୮||

ୟଦ୍ୱୋ ମୁଦ୍ରଂ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟଂ ଚ ତେନୋ ସଚଧ୍ୱଂ ସ୍ୱୟଶସୋ ହି ଭୂତ |
ତେ ଅର୍ବାଣଃ କବୟ ଆ ଶୃଣୋତ ସୁବିଦତ୍ରା ବିଦଥେ ହୁୟମାନାଃ ||୧୯||

ୟେ ଅତ୍ରୟୋ ଅଙ୍ଗିରସୋ ନବଗ୍ୱା ଇଷ୍ଟାବନ୍ତୋ ରାତିଷାଚୋ ଦଧାନାଃ |
ଦକ୍ଷିଣାବନ୍ତଃ ସୁକୃତୋ ୟ ଉ ସ୍ଥାସଦ୍ୟାସ୍ମିନ୍-ବର୍ହିଷି ମାଦୟଧ୍ୱମ୍ ||୨୦||

ଅଧା ୟଥା ନଃ ପିତରଃ ପରାସଃ ପ୍ରତ୍ନାସୋ ଅଗ୍ନ ଋତମାଶଶାନାଃ |
ଶୁଚୀଦୟନ୍ଦୀଧ୍ୟତ ଉକ୍ଥଶସଃ କ୍ଷାମା ଭିନ୍ଦନ୍ତୋ ଅରୁଣୀରପ ବ୍ରନ୍ ||୨୧||

Not For Commercial Use

ସୁକର୍ମାଣଃ ସୁରୁଚୋ ଦେବୟନ୍ତୋ ଅୟୋ ନ ଦେବା ଜନିମା ଧମନ୍ତଃ |
ଶୁଚନ୍ତୋ ଅଗ୍ନିଂ ବାବୃଧନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରମୁର୍ବୀଂ ଗବ୍ୟାଂ ପରିଷଦଂ ନୋ ଅକ୍ରନ୍ ||୨୨||

ଆ ୟୂଥେବ କ୍ଷୁମତି ପଶ୍ୱୋ ଅଖ୍ୟଦ୍ଦେବାନାଂ ଜନିମାନ୍ତ୍ୟୁଗ୍ରଃ |
ମର୍ତାସଶ୍ଚିଦୁର୍ବଶୀରକୃପ୍ରନ୍-ବୃଧେ ଚିଦର୍ୟ୍ୟ ଉପରସ୍ୟାୟୋଃ ||୨୩||

ଅକର୍ମ ତେ ସ୍ୱପସୋ ଅଭୂମ ଋତମବସ୍ରନ୍ନୁଷସୋ ବିଭାତୀଃ |
ବିଶ୍ୱଂ ତଦ୍-ଭଦ୍ରଂ ୟଦବନ୍ତି ଦେବା ବୃହଦ୍ୱଦେମ ବିଦଥେ ସୁବୀରାଃ ||୨୪||

ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମା ମରୁତ୍ୱାନ୍ ପ୍ରାଚ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୫||

ଧାତା ମା ନିରୃତ୍ୟା ଦକ୍ଷିଣାୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୬||

ଅଦିତିର୍ମାଦିତ୍ୟୈଃ ପ୍ରତୀଚ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୭||

ସୋମୋ ମା ବିଶ୍ୱୈର୍ଦେବୈରୁଦୀଚ୍ୟା ଦିଶଃ ପାତୁ ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୮||

ଧର୍ତା ହ ତ୍ୱା ଧରୁଣୋ ଧାରୟାତା ଊର୍ଧ୍ୱଂ ଭାନୁଂ ସବିତା ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୨୯||

ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ ତ୍ୱା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୩୦||

ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ ତ୍ୱା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୩୧||

Not For Commercial Use

ପ୍ରତୀଚ୍ୟାଂ ତ୍ୱା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୩୨||

ଉଦୀଚ୍ୟାଂ ତ୍ୱା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୩୩||

ଧ୍ରୁବାୟାଂ ତ୍ୱା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୩୪||

ଊର୍ଧ୍ୱାୟାଂ ତ୍ୱା ଦିଶି ପୁରା ସଂବୃତଃ ସ୍ୱଧାୟାମା ଦଧାମି ବାହୁଚ୍ୟୁତା ପୃଥିବୀ ଦ୍ୟାମିବୋପରି |
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୩୫||

ଧର୍ତାସି ଧରୁଣୋଽସି ବଂସଗୋଽସି ||୩୬||

ଉଦପୂରସି ମଧୁପୂରସି ବାତପୂରସି ||୩୭||

ଇତଶ୍ଚ ମାମୁତଶ୍ଚାବତାଂ ୟମେ ଇବ ୟତମାନେ ୟଦୈତମ୍ |
ପ୍ର ବାଂ ଭରନ୍ମାନୁଷା ଦେବୟନ୍ତୋ ଆ ସୀଦତାଂ ସ୍ୱମୁ ଲୋକଂ ବିଦାନେ ||୩୮||

ସ୍ୱାସସ୍ଥେ ଭବତମିନ୍ଦବେ ନୋ ୟୁଜେ ବାଂ ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ନମୋଭିଃ |
ବି ଶ୍ଲୋକ ଏତି ପଥ୍ୟେବ ସୂରିଃ ଶୃଣ୍ୱନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେ ଅମୃତାସ ଏତତ୍ ||୩୯||

ତ୍ରୀଣି ପଦାନି ରୁପୋ ଅନ୍ୱରୋହଚ୍ଚତୁଷ୍ପଦୀମନ୍ୱେତଦ୍-ବ୍ରତେନ |
ଅକ୍ଷରେଣ ପ୍ରତି ମିମୀତେ ଅର୍କମୃତସ୍ୟ ନାଭାବଭି ସଂ ପୁନାତି ||୪୦||

ଦେବେଭ୍ୟଃ କମବୃଣୀତ ମୃତ୍ୟୁଂ ପ୍ରଜାୟୈ କିମମୃତଂ ନାବୃଣୀତ |
ବୃହସ୍ପତିର୍ୟଜ୍ଞମତନୁତ ଋଷିଃ ପ୍ରିୟାଂ ୟମସ୍ତନ୍ୱମା ରିରେଚ ||୪୧||

ତ୍ୱମଗ୍ନ ଇଡିତୋ ଜାତବେଦୋଽବାଡ୍ଢବ୍ୟାନି ସୁରଭୀଣି କୃତ୍ୱା |
ପ୍ରାଦାଃ ପିତୃଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧୟା ତେ ଅକ୍ଷନ୍ନଦ୍ଧି ତ୍ୱଂ ଦେବ ପ୍ରୟତା ହବୀଂଷି ||୪୨||

Not For Commercial Use

ଆସୀନାସୋ ଅରୁଣୀନାମୁପସ୍ଥେ ରୟିଂ ଧତ୍ତ ଦାଶୁଷେ ମର୍ତ୍ୟାୟ |
ପୁତ୍ରେଭ୍ୟଃ ପିତରସ୍ତସ୍ୟ ବସ୍ୱଃ ପ୍ର ୟଚ୍ଛତ ତ ଇହୋର୍ଜଂ ଦଧାତ ||୪୩||

ଅଗ୍ନିଷ୍ୱାତ୍ତାଃ ପିତର ଏହ ଗଚ୍ଛତ ସଦଃସଦଃ ସଦତ ସୁପ୍ରଣୀତୟଃ |
ଅତ୍ତୋ ହବୀଂଷି ପ୍ରୟତାନି ବର୍ହିଷି ରୟିଂ ଚ ନଃ ସର୍ବବୀରଂ ଦଧାତ ||୪୪||

ଉପହୂତା ନଃ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସୋ ବର୍ହିଷ୍ୟେଷୁ ନିଧିଷୁ ପ୍ରିୟେଷୁ |
ତ ଆ ଗମନ୍ତୁ ତ ଇହ ଶ୍ରୁବନ୍ତ୍ୱଧି ବ୍ରୁବନ୍ତୁ ତେଽବନ୍ତ୍ୱସ୍ମାନ୍ ||୪୫||

ୟେ ନଃ ପିତୁଃ ପିତରୋ ୟେ ପିତାମହା ଅନୂଜହିରେ ସୋମପୀଥଂ ବସିଷ୍ଠାଃ |
ତେଭିର୍ୟମଃ ସଂରରାଣୋ ହବୀଂଷ୍ୟୁଶନ୍ନୁଶଦ୍-ଭିଃ ପ୍ରତିକାମମତ୍ତୁ ||୪୬||

ୟେ ତାତୃଷୁର୍ଦେବତ୍ରା ଜେହମାନା ହୋତ୍ରାବିଦଃ ସ୍ତୋମତଷ୍ଟାସୋ ଅର୍କୈଃ |
ଆଗ୍ନେ ୟାହି ସହସ୍ରଂ ଦେବବନ୍ଦୈଃ ସତ୍ୟୈଃ କବିଭିରୃଷିଭିର୍ଘର୍ମସଦ୍-ଭିଃ ||୪୭||

ୟେ ସତ୍ୟାସୋ ହବିରଦୋ ହବିଷ୍ପା ଇନ୍ଦ୍ରେଣ ଦେବୈଃ ସରଥଂ ତୁରେଣ |
ଆଗ୍ନେ ୟାହି ସୁବିଦତ୍ରେଭିରର୍ବାଙ୍ପରୈଃ ପୂର୍ବୈରୃଷିଭିର୍ଘର୍ମସଦ୍-ଭିଃ ||୪୮||

ଉପ ସର୍ପ ମାତରଂ ଭୂମିମେତାମୁରୁବ୍ୟଚସଂ ପୃଥିବୀଂ ସୁଶେବାମ୍ |
ଊର୍ଣମ୍ରଦାଃ ପୃଥିବୀ ଦକ୍ଷିଣାବତ ଏଷା ତ୍ୱା ପାତୁ ପ୍ରପଥେ ପୁରସ୍ତାତ୍ ||୪୯||

ଉଚ୍ଛ୍ୱଞ୍ଚସ୍ୱ ପୃଥିବି ମା ନି ବାଧଥାଃ ସୂପାୟନାସ୍ମୈ ଭବ ସୂପସର୍ପଣା |
ମାତା ପୁତ୍ରଂ ୟଥା ସିଚାଭ୍ୟେନଂ ଭୂମ ଊର୍ଣୁହି ||୫୦||

ଉଚ୍ଛ୍ୱଞ୍ଚମାନା ପୃଥିବୀ ସୁ ତିଷ୍ଠତୁ ସହସ୍ରଂ ମିତ ଉପ ହି ଶ୍ରୟନ୍ତାମ୍ |
ତେ ଗୃହାସୋ ଘୃତଶ୍ଚୁତଃ ସ୍ୟୋନା ବିଶ୍ୱାହାସ୍ମୈ ଶରଣାଃ ସନ୍ତ୍ୱତ୍ର ||୫୧||

ଉତ୍ତେ ସ୍ତଭ୍ନାମି ପୃଥିବୀଂ ତ୍ୱତ୍ପରୀମଂ ଲୋଗଂ ନିଦଧନ୍ମୋ ଅହଂ ରିଷମ୍ |
ଏତାଂ ସ୍ଥୂଣାଂ ପିତରୋ ଧାରୟନ୍ତି ତେ ତତ୍ର ୟମଃ ସାଦନା ତେ କୃଣୋତୁ ||୫୨||

Not For Commercial Use

ଇମମଗ୍ନେ ଚମସଂ ମା ବି ଜିହ୍ୱରଃ ପ୍ରିୟୋ ଦେବାନାମୁତ ସୋମ୍ୟାନାମ୍ |
ଅୟଂ ୟଶ୍ଚମସୋ ଦେବପାନସ୍ତସ୍ମିନ୍ଦେବା ଅମୃତା ମାଦୟନ୍ତାମ୍ ||୫୩||

ଅଥର୍ବା ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ଚମସଂ ୟମିନ୍ଦ୍ରାୟାବିଭର୍ବାଜିନୀବତେ |
ତସ୍ମିନ୍-କୃଣୋତି ସୁକୃତସ୍ୟ ଭକ୍ଷଂ ତସ୍ମିନିନ୍ଦୁଃ ପବତେ ବିଶ୍ୱଦାନିମ୍ ||୫୪||

ୟତ୍ତେ କୃଷ୍ଣଃ ଶକୁନ ଆତୁତୋଦ ପିପୀଲଃ ସର୍ପ ଉତ ବା ଶ୍ୱାପଦଃ |
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟଦ୍ୱିଶ୍ୱାଦଗଦଂ କୃଣୋତୁ ସୋମଶ୍ଚ ୟୋ ବ୍ରାହ୍ମଣାଁ ଆବିବେଶ ||୫୫||

ପୟସ୍ୱତୀରୋଷଧୟଃ ପୟସ୍ୱନ୍ମାମକଂ ପୟଃ |
ଅପାଂ ପୟସୋ ୟତ୍ପୟସ୍ତେନ ମା ସହ ଶୁମ୍ଭତୁ ||୫୬||

ଇମା ନାରୀରବିଧବାଃ ସୁପତ୍ନୀରାଞ୍ଜନେନ ସର୍ପିଷା ସଂ ସ୍ପୃଶନ୍ତାମ୍ |
ଅନଶ୍ରବୋ ଅନମୀବାଃ ସୁରତ୍ନା ଆ ରୋହନ୍ତୁ ଜନୟୋ ୟୋନିମଗ୍ରେ ||୫୭||

ସଂ ଗଚ୍ଛସ୍ୱ ପିତୃଭିଃ ସଂ ୟମେନେଷ୍ଟାପୂର୍ତେନ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ |
ହିତ୍ୱାବଦ୍ୟଂ ପୁନରସ୍ତମେହି ସଂ ଗଚ୍ଛତାଂ ତନ୍ୱା ସୁବର୍ଚାଃ ||୫୮||

ୟେ ନଃ ପିତୁଃ ପିତରୋ ୟେ ପିତାମହା ୟ ଆବିବିଶୁରୁର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ |
ତେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱରାଦସୁନୀତିର୍ନୋ ଅଦ୍ୟ ବଥାବଶଂ ତନ୍ୱଃ କଲ୍ପୟାତି ||୫୯||

ଶଂ ତେ ନୀହାରୋ ଭବତୁ ଶଂ ତେ ପ୍ରୁଷ୍ୱାବ ଶୀୟତାମ୍ |
ଶୀତିକେ ଶୀତିକାବତି ହ୍ଲାଦିକେ ହ୍ଲାଦିକାବତି |
ମଣ୍ଡୂକ୍ୟପ୍ସୁ ଶଂ ଭୁବ ଇମଂ ସ୍ୱଗ୍ନିଂ ଶମୟ ||୬୦||

ବିବସ୍ୱାନ୍ନୋ ଅଭୟଂ କୃଣୋତୁ ୟଃ ସୁତ୍ରାମା ଜୀରଦାନୁଃ ସୁଦାନୁଃ |
ଇହେମେ ବୀରା ବହବୋ ଭବନ୍ତୁ ଗୋମଦଶ୍ୱବନ୍ମୟ୍ୟସ୍ତୁ ପୁଷ୍ଟମ୍ ||୬୧||

Not For Commercial Use

ବିବସ୍ୱାନ୍ନୋ ଅମୃତତ୍ୱେ ଦଧାତୁ ପରୈତୁ ମୃତ୍ୟୁରମୃତଂ ନ ଐତୁ |
ଇମାନ୍ରକ୍ଷତୁ ପୁରୁଷାନା ଜରିମ୍-ଣୋ ମୋ ଷ୍ୱେଷାମସବୋ ୟମଂ ଗୁଃ ||୬୨||

ୟୋ ଦଧ୍ରେ ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ନ ମହ୍ନା ପିତୃଣାଂ କବିଃ ପ୍ରମତିର୍ମତୀନାମ୍ |
ତମର୍ଚତ ବିଶ୍ୱମିତ୍ରା ହବିର୍ଭିଃ ସ ନୋ ୟମଃ ପ୍ରତରଂ ଜୀବସେ ଧାତ୍ ||୬୩||

ଆ ରୋହତ ଦିବମୁତ୍ତମାମୃଷୟୋ ମା ବିଭୀତନ |
ସୋମପାଃ ସୋମପାୟିନ ଇଦଂ ବଃ କ୍ରିୟତେ ହବିରଗନ୍ମ ଜ୍ୟୋତିରୁତ୍ତମମ୍ ||୬୪||

ପ୍ର କେତୁନା ବୃହତା ଭାତ୍ୟଗ୍ନିରା ରୋଦସୀ ବୃଷଭୋ ରୋରବୀତି |
ଦିବଶ୍ଚିଦନ୍ତାଦୁପମାମୁଦାନଡପାମୁପସ୍ଥେ ମହିଷୋ ବବର୍ଧ ||୬୫||

ନାକେ ସୁପର୍ଣମୁପ ୟତ୍ପତନ୍ତଂ ହୃଦା ବେନନ୍ତୋ ଅଭ୍ୟଚକ୍ଷତ ତ୍ୱା |
ହିରଣ୍ୟପକ୍ଷଂ ବରୁଣସ୍ୟ ଦୂତଂ ୟମସ୍ୟ ୟୋନୌ ଶକୁନଂ ଭୁରଣ୍ୟୁମ୍ ||୬୬||

ଇନ୍ଦ୍ର କ୍ରତୁଂ ନ ଆ ଭର ପିତା ପୁତ୍ରେଭ୍ୟୋ ୟଥା |
ଶିକ୍ଷା ଣୋ ଅସ୍ମିନ୍ପୁରୁହୂତ ୟାମନି ଜୀବା ଜ୍ୟୋତିରଶୀମହି ||୬୭||

ଅପୂପାପିହିତାନ୍-କୁମ୍ଭାନ୍ୟାଂସ୍ତେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ |
ତେ ତେ ସନ୍ତୁ ସ୍ୱଧାବନ୍ତୋ ମଧୁମନ୍ତୋ ଘୃତଶ୍ଚୁତଃ ||୬୮||

ୟାସ୍ତେ ଧାନା ଅନୁକିରାମି ତିଲମିଶ୍ରା ସ୍ୱଧାବତୀଃ |
ତାସ୍ତେ ସନ୍ତୁ ବିଭ୍ୱୀଃ ପ୍ରଭ୍ୱୀସ୍ତାସ୍ତେ ୟମୋ ରାଜାନୁ ମନ୍ୟତାମ୍ ||୬୯||

ପୁନର୍ଦେହି ବନସ୍ପତେ ୟ ଏଷ ନିହିତସ୍ତ୍ୱୟି |
ୟଥା ୟମସ୍ୟ ସାଦନ ଆସାତୌ ବିଦଥା ବଦନ୍ ||୭୦||

ଆ ରଭସ୍ୱ ଜାତବେଦସ୍ତେଜସ୍ୱଦ୍ଧରୋ ଅସ୍ତୁ ତେ |
ଶରୀରମସ୍ୟ ସଂ ଦହାଥୈନଂ ଦେହି ସୁକୃତାମୁ ଲୋକେ ||୭୧||

ୟେ ତେ ପୂର୍ବେ ପରାଗତା ଅପରେ ପିତରଶ୍ଚ ୟେ |
ତେଭ୍ୟୋ ଘୃତସ୍ୟ କୁଲ୍ୟୈତୁ ଶତଧାରା ବ୍ୟୁନ୍ଦତୀ ||୭୨||

ଏତଦା ରୋହ ବୟ ଉନ୍ମୃଜାନଃ ସ୍ୱା ଇହ ବୃହଦୁ ଦୀଦୟନ୍ତେ |
ଅଭି ପ୍ରେହି ମଧ୍ୟତୋ ମାପ ହାସ୍ଥାଃ ପିତୃଣାଂ ଲୋକଂ ପ୍ରଥମୋ ୟୋ ଅତ୍ର ||୭୩||

|| ଇତି ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ ||

===

(୧୮|୪) ଋଷିଃ - ଅଥର୍ବଣ | ଛନ୍ଦ - ଭୁରିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧, ୪, ୭, ୧୪, ୩୬, ୬୦), ଜଗତୀ (୨, ୫, ୧୧, ୨୯, ୫୦-୫୧, ୫୮), ପଞ୍ଚପଦା ଭୁରିକ୍ ଜଗତୀ (୩), ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୬), ପଞ୍ଚପଦା ଅତିଶକ୍ୱରୀ (୮), ପଞ୍ଚପଦା ଭୁରିକ୍ ଶକ୍ୱରୀ (୯), ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୧୦, ୧୫, ୨୮, ୩୦, ୩୪-୩୫, ୩୭, ୪୦, ୪୪-୪୮, ୫୨, ୫୪, ୬୪-୬୫, ୬୯-୭୦), ମହାବୃହତୀ (୧୨), ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଞ୍ଚପଦା ଶକ୍ୱରୀ (୧୩), ତ୍ରିପଦା ଭୁରିକ୍ ମହାବୃହତୀ (୧୬-୨୪), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୨୫, ୩୧-୩୨, ୩୮, ୪୧-୪୨, ୫୫, ୫୭, ୫୯, ୬୧), ବିରାଟ୍ ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୨୬, ୪୩), ୟାଜୁଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୨୭), ଉପରିଷ୍ଟାଦ୍ ବୃହତୀ (୩୩), ପୁରୋବିରାଟ୍ ଆସ୍ତାରପଙ୍କ୍ତିଃ (୩୯), ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍‌ଗର୍ଭା ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୪୯), ପୁରୋବିରାଟ୍ ସତଃପଙ୍କ୍ତିଃ (୫୩), କକୁଭ୍ମତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୫୬), ଭୁରିକ୍ ଆସ୍ତାରପଙ୍କ୍ତିଃ (୬୨), ସ୍ୱରାଟ୍ ଆସ୍ତାରପଙ୍କ୍ତିଃ (୬୩), ତ୍ରିପଦା ସ୍ୱରାଟ୍ ଗାୟତ୍ରୀ (୬୬), ଦ୍ୱିପଦା ଆର୍ଚୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬୭), ଆସୁରୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୬୮, ୭୧), ଆସୁରୀ ପଙ୍କ୍ତିଃ (୭୨-୭୪, ୭୯), ଆସୁରୀ ଗାୟତ୍ରୀ (୭୫), ଆସୁରୀ ଉଷ୍ଣିକ୍ (୭୬), ଦୈବୀ ଜଗତୀ (୭୭), ଆସୁରୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୭୮), ଆସୁରୀ ଜଗତୀ (୮୦), ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ (୮୧), ସାମ୍ନୀ ବୃହତୀ (୮୨), ସାମ୍ନୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ (୮୩-୮୪), ଆସୁରୀ ବୃହତୀ (୮୫), ଚତୁଷ୍ପଦା କକୁଭ୍ମତ୍ୟୁଷ୍ଣିକ୍ (୮୬), [ଏକବସାନା (୬୭-୬୮, ୭୧-୮୬)], ଚତୁଷ୍ପଦା ଶଙ୍କୁମତ୍ୟୁଷ୍ଣିକ୍ (୮୭), ତ୍ର୍ୟବସାନା ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତିଃ (୮୮), ପଞ୍ଚପଦା ପଥ୍ୟାପଙ୍କ୍ତିଃ (୮୯) | ଦେବତା - ୟମଃ, ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତା ଚ (୧-୮୦), ପିତରଃ (୮୧-୮୭), ଅଗ୍ନିଃ (୮୮), ଚନ୍ଦ୍ରମା (୮୯)

===

Not For Commercial Use

ଆ ରୋହତ ଜନିତ୍ରୀଂ ଜାତବେଦସଃ ପିତୃୟାଣୈଃ ସଂ ବ ଆ ରୋହୟାମି |
ଅବାଡ୍ଢବ୍ୟେଷିତୋ ହବ୍ୟବାହ ଇଜାନଂ ୟୁକ୍ତାଃ ସୁକୃତାଂ ଧତ୍ତ ଲୋକେ ||୧||

ଦେବା ୟଜ୍ଞମୃତବଃ କଲ୍ପୟନ୍ତି ହବିଃ ପୁରୋଡାଶଂ ସ୍ରୁଚୋ ୟଜ୍ଞାୟୁଧାନି |
ତେଭିର୍ୟାହି ପଥିଭିର୍ଦେବୟାନୈର୍ୟୈରୀଜାନାଃ ସ୍ୱର୍ଗଂ ୟନ୍ତି ଲୋକମ୍ ||୨||

ଋତସ୍ୟ ପନ୍ଥାମନୁ ପଶ୍ୟ ସାଧ୍ୱଙ୍ଗିରସଃ ସୁକୃତୋ ୟେନ ୟନ୍ତି |
ତେଭିର୍ୟାହି ପଥିଭିଃ ସ୍ୱର୍ଗଂ ୟତ୍ରାଦିତ୍ୟା ମଧୁ ଭକ୍ଷୟନ୍ତି ତୃତୀୟେ ନାକେ ଅଧି ବି ଶ୍ରୟସ୍ୱ ||୩||

ତ୍ରୟଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣା ଉପରସ୍ୟ ମାୟୂ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ଅଧି ବିଷ୍ଟପି ଶ୍ରିତାଃ |
ସ୍ୱର୍ଗା ଲୋକା ଅମୃତେନ ବିଷ୍ଠା ଇଷମୂର୍ଜଂ ୟଜମାନାୟ ଦୁହ୍ରାମ୍ ||୪||

ଜୁହୂର୍ଦାଧାର ଦ୍ୟାମୁପଭୃଦନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଧ୍ରୁବା ଦାଧାର ପୃଥିବୀଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାମ୍ |
ପ୍ରତୀମାଂ ଲୋକା ଘୃତପୃଷ୍ଠାଃ ସ୍ୱର୍ଗାଃ କାମଂକାମଂ ୟଜମାନାୟ ଦୁହ୍ରାମ୍ ||୫||

ଧ୍ରୁବ ଆ ରୋହ ପୃଥିବୀଂ ବିଶ୍ୱଭୋଜସମନ୍ତରିକ୍ଷମୁପଭୃଦା କ୍ରମସ୍ୱ |
ଜୁହୁ ଦ୍ୟାଂ ଗଚ୍ଛ ୟଜମାନେନ ସାକଂ ସ୍ରୁବେଣ ବତ୍ସେନ ଦିଶଃ ପ୍ରପୀନାଃ ସର୍ବା ଧୁକ୍ଷ୍ୱାହୃଣୀୟମାନଃ ||୬||

ତୀର୍ଥୈସ୍ତରନ୍ତି ପ୍ରବତୋ ମହୀରିତି ୟଜ୍ଞକୃତଃ ସୁକୃତୋ ୟେନ ୟନ୍ତି |
ଅତ୍ରାଦଧୁର୍ୟଜମାନାୟ ଲୋକଂ ଦିଶୋ ଭୂତାନି ୟଦକଲ୍ପୟନ୍ତ ||୭||

ଅଙ୍ଗିରସାମୟନଂ ପୂର୍ବୋ ଅଗ୍ନିରାଦିତ୍ୟାନାମୟନଂ ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ଦକ୍ଷିଣାନାମୟନଂ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଃ |
ମହିମାନମଗ୍ନେର୍ବିହିତସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣା ସମଙ୍ଗଃ ସର୍ବ ଉପ ୟାହି ଶଗ୍ମଃ ||୮||

ପୂର୍ବୋ ଅଗ୍ନିଷ୍ଟ୍ୱା ତପତୁ ଶଂ ପୁରସ୍ତାଚ୍ଛଂ ପଶ୍ଚାତ୍ତପତୁ ଗାର୍ହପତ୍ୟଃ |
ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଷ୍ଟେ ତପତୁ ଶର୍ମ ବର୍ମୋତ୍ତରତୋ ମଧ୍ୟତୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷାଦ୍ଦିଶୋଦିଶୋ ଅଗ୍ନେ ପରି ପାହି
ଘୋରାତ୍ ||୯||

ଯୂୟମଗ୍ନେ ଶଂତମାଭିସ୍ତନୂଭିରୀଜାନମଭି ଲୋକଂ ସ୍ୱର୍ଗମ୍ ।
ଅଶ୍ୱା ଭୂତ୍ୱା ପୃଷ୍ଟିବାହୋ ବହାଥ ଯତ୍ର ଦେବୈଃ ସଧମାଦଂ ମଦନ୍ତି ||୧୦||

ଶମଗ୍ନେ ପଶ୍ଚାତ୍ତପ ଶଂ ପୁରସ୍ତାଚ୍ଛମୁତ୍ତରାଚ୍ଛମଧରାତ୍ତପୈନମ୍ ।
ଏକସ୍ତ୍ରେଧା ବିହିତୋ ଜାତବେଦଃ ସମ୍ୟଗେନଂ ଧେହି ସୁକୃତାମୁ ଲୋକେ ||୧୧||

ଶମଗ୍ନୟଃ ସମିଦ୍ଧା ଆ ରଭନ୍ତାଂ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ମେଧ୍ୟଂ ଜାତବେଦସଃ ।
ଶୃତଂ କୃଣ୍ୱନ୍ତ ଇହ ମାବ ଚିକ୍ଷିପନ୍ ||୧୨||

ଯଜ୍ଞ ଏତି ବିତତଃ କଲ୍ପମାନ ଈଜାନମଭି ଲୋକଂ ସ୍ୱର୍ଗମ୍ ।
ତମଗ୍ନୟଃ ସର୍ବହୁତଂ ଜୁଷନ୍ତାଂ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ମେଧ୍ୟଂ ଜାତବେଦସଃ ||୧୩||

ଈଜାନଶ୍ଚିତମାରୁକ୍ଷଦଗ୍ନିଂ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାଦ୍ଦିବମୁତ୍ପତିଷ୍ୟନ୍ ।
ତସ୍ମୈ ପ୍ର ଭାତି ନଭସୋ ଜ୍ୟୋତିଷୀମାନ୍ତ୍ସ୍ୱର୍ଗଃ ପନ୍ଥାଃ ସୁକୃତେ ଦେବୟାନଃ ||୧୪||

ଅଗ୍ନିର୍ହୋତାଧ୍ୱର୍ୟୁଷ୍ଟେ ବୃହସ୍ପତିରିନ୍ଦ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମା ଦକ୍ଷିଣତସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ।
ହୁତୋଽୟଂ ସଂସ୍ଥିତୋ ଯଜ୍ଞ ଏତି ଯତ୍ର ପୂର୍ବମୟନଂ ହୁତାନାମ୍ ||୧୫||

ଅପୂପବାନ୍ କ୍ଷୀରବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୧୬||

ଅପୂପବାନ୍ ଦଧିବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୧୭||

ଅପୂପବାନ୍ ଦ୍ରପ୍ସବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୧୮||

ଅପୂପବାନ୍ ଘୃତବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ଯଜାମହେ ଯେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ||୧୯||

Not For Commercial Use

ଅପୂପବାନ୍ ମାଂସବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ।।୨୦।।

ଅପୂପବାନ୍ ଅନ୍ନବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ।।୨୧।।

ଅପୂପବାନ୍ ମଧୁମାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ।।୨୨।।

ଅପୂପବାନ୍ ରସବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ।।୨୩।।

ଅପୂପବାନ୍ ଅପବାଂଶ୍ଚରୁରେହ ସୀଦତୁ ।
ଲୋକକୃତଃ ପଥିକୃତୋ ୟଜାମହେ ୟେ ଦେବାନାଂ ହୁତଭାଗା ଇହ ସ୍ଥ ।।୨୪।।

ଅପୂପାପିହିତାନ୍-କୁମ୍ଭାନ୍ୟାଂସ୍ତେ ଦେବା ଅଧାରୟନ୍ ।
ତେ ତେ ସନ୍ତୁ ସ୍ୱଧାବନ୍ତୋ ମଧୁମନ୍ତୋ ଘୃତଶ୍ଚୁତଃ ।।୨୫।।

ୟାସ୍ତେ ଧାନା ଅନୁକିରାମି ତିଲମିଶ୍ରାଃ ସ୍ୱଧାବତୀଃ ।
ତାସ୍ତେ ସନ୍ତୂଦ୍-ଭ୍ୱୀଃ ପ୍ରଭ୍ୱୀସ୍ତାସ୍ତେ ୟମୋ ରାଜାନୁ ମନ୍ୟତାମ୍ ।।୨୬।।

ଅକ୍ଷିତିଂ ଭୂୟସୀମ୍ ।।୨୭।।

ଦ୍ରପ୍ସଶ୍ଚସ୍କନ୍ଦ ପୃଥିବୀମନୁ ଦ୍ୟାମିମଂ ଚ ୟୋନିମନୁ ୟଶ୍ଚ ପୂର୍ବଃ ।
ସମାନଂ ୟୋନିମନୁ ସଂଚରନ୍ତଂ ଦ୍ରପ୍ସଂ ଜୁହୋମ୍ୟନୁ ସପ୍ତ ହୋତ୍ରାଃ ।।୨୮।।

ଶତଧାରଂ ବାୟୁମର୍କଂ ସ୍ୱର୍ବିଦଂ ନୃଚକ୍ଷସସ୍ତେ ଅଭି ଚକ୍ଷତେ ରୟିମ୍ ।
ୟେ ପୃଣନ୍ତି ପ୍ର ଚ ୟଚ୍ଛନ୍ତି ସର୍ବଦା ତେ ଦୁହ୍ରତେ ଦକ୍ଷିଣାଂ ସପ୍ତମାତରମ୍ ।।୨୯।।

Not For Commercial Use

କୋଶଂ ଦୁହନ୍ତି କଲଶଂ ଚତୁର୍ବିଲମିଡାଂ ଧେନୁଂ ମଧୁମତୀଂ ସ୍ୱସ୍ତୟେ |
ଊର୍ଜଂ ମଦନ୍ତୀମଦିତିଂ ଜନେଷ୍ୱଗ୍ନେ ମା ହିଂସୀଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ||୩୦||

ଏତତ୍ତେ ଦେବଃ ସବିତା ବାସୋ ଦଦାତି ଭର୍ତବେ |
ତତ୍ତ୍ୱଂ ୟମସ୍ୟ ରାଜ୍ୟେ ବସାନସ୍ତାର୍ପ୍ୟଂ ଚର ||୩୧||

ଧାନା ଧେନୁରଭବଦ୍ୱତ୍ସୋ ଅସ୍ୟାସ୍ତିଲୋଽଭବତ୍ |
ତାଂ ବୈ ୟମସ୍ୟ ରାଜ୍ୟେ ଅକ୍ଷିତାମୁପ ଜୀବତି ||୩୨||

ଏତାସ୍ତେ ଅସୌ ଧେନବଃ କାମଦୁଘା ଭବନ୍ତୁ |
ଏନୀଃ ଶ୍ୟେନୀଃ ସରୂପା ବିରୂପାସ୍ତିଲବତ୍ସା ଉପ ତିଷ୍ଠନ୍ତୁ ତ୍ୱାତ୍ର ||୩୩||

ଏନୀର୍ଧାନା ହରିଣୀଃ ଶ୍ୟେନୀରସ୍ୟ କୃଷ୍ଣା ଧାନା ରୋହିଣୀର୍ଧେନବସ୍ତେ |
ତିଲବତ୍ସା ଊର୍ଜମସ୍ମୈ ଦୁହାନା ବିଶ୍ୱାହା ସନ୍ତ୍ୱନପସ୍ଫୁରନ୍ତୀଃ ||୩୪||

ବୈଶ୍ୱାନରେ ହବିରିଦଂ ଜୁହୋମି ସାହସ୍ରଂ ଶତଧାରମୁତ୍ସମ୍ |
ସ ବିଭର୍ତି ପିତରଂ ପିତାମହାନ୍ପ୍ରପିତାମହାନ୍-ବିଭର୍ତି ପିନ୍ୱମାନଃ ||୩୫||

ସହସ୍ରଧାରଂ ଶତଧାରମୁତ୍ସମକ୍ଷିତଂ ବ୍ୟଚ୍ୟମାନଂ ସଲିଲସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ |
ଊର୍ଜଂ ଦୁହାନମନପସ୍ଫୁରନ୍ତମୁପାସତେ ପିତରଃ ସ୍ୱଧାଭିଃ ||୩୬||

ଇଦଂ କସାମ୍ବୁ ଚୟନେନ ଚିତଂ ତତ୍ସଜାତା ଅବ ପଶ୍ୟତେତ |
ମର୍ତ୍ୟୋଽୟମମୃତତ୍ୱମେତି ତସ୍ମୈ ଗୃହାନ୍ କୃଣୁତ ୟାବତ୍ସବନ୍ଧୁ ||୩୭||

ଇହୈବୈଧି ଧନସନିରିହଚିତ୍ତ ଇହକ୍ରତୁଃ |
ଇହୈଧି ବୀର୍ୟବତ୍ତରୋ ବୟୋଧା ଅପରାହତଃ ||୩୮||

ପୁତ୍ରଂ ପୌତ୍ରମଭିତର୍ପୟନ୍ତୀରାପୋ ମଧୁମତୀରିମାଃ |
ସ୍ୱଧାଂ ପିତୃଭ୍ୟୋ ଅମୃତଂ ଦୁହାନା ଆପୋ ଦେବୀରୁଭୟାଂସ୍ତର୍ପୟନ୍ତୁ ||୩୯||

Not For Commercial Use

ଆପୋ ଅଗ୍ନିଂ ପ୍ର ହିଣୁତ ପିତୄଁରୁପେମଂ ୟଜ୍ଞଂ ପିତରୋ ମେ ଜୁଷନ୍ତାମ୍ |
ଆସୀନାମୂର୍ଜମୁପ ୟେ ସଚନ୍ତେ ତେ ନୋ ରୟିଂ ସର୍ବବୀରଂ ନି ୟଚ୍ଛାନ୍ ||୪୦||

ସମିନ୍ଧତେ ଅମର୍ତ୍ୟଂ ହବ୍ୟବାହଂ ଘୃତପ୍ରିୟମ୍ |
ସ ବେଦ ନିହିତାନ୍ନିଧୀନ୍ପିତୄନ୍ପରାବତୋ ଗତାନ୍ ||୪୧||

ୟଂ ତେ ମନ୍ଥଂ ୟମୋଦନଂ ୟନ୍ମାଂସଂ ନିପୃଣାମି ତେ |
ତେ ତେ ସନ୍ତୁ ସ୍ୱଧାବନ୍ତୋ ମଧୁମନ୍ତୋ ଘୃତଶ୍ଚୁତଃ ||୪୨||

ୟାସ୍ତେ ଧାନା ଅନୁକିରାମି ତିଲମିଶ୍ରାଃ ସ୍ୱଧାବତୀଃ |
ତାସ୍ତେ ସନ୍ତୂଦ୍-ଭ୍ୱୀଃ ପ୍ରଭ୍ୱୀସ୍ତାସ୍ତେ ୟମୋ ରାଜାନୁ ମନ୍ୟତାମ୍ ||୪୩||

ଇଦଂ ପୂର୍ବମପରଂ ନିୟାନଂ ୟେନା ତେ ପୂର୍ବେ ପିତରଃ ପରେତାଃ |
ପୁରୋଗବା ୟେ ଅଭିସାଚୋ ଅସ୍ୟ ତେ ତ୍ୱା ବହନ୍ତି ସୁକୃତାମୁ ଲୋକମ୍ ||୪୪||

ସରସ୍ୱତୀଂ ଦେବୟନ୍ତୋ ହବନ୍ତେ ସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୱରେ ତାୟମାନେ |
ସରସ୍ୱତୀଂ ସୁକୃତୋ ହବନ୍ତେ ସରସ୍ୱତୀ ଦାଶୁଷେ ବାର୍ୟଂ ଦାତ୍||୪୫||

ସରସ୍ୱତୀଂ ପିତରୋ ହବନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣା ୟଜ୍ଞମଭିନକ୍ଷମାଣାଃ |
ଆସଦ୍ୟାସ୍ମିନ୍-ବର୍ହିଷି ମାଦୟଧ୍ୱମନମୀବା ଇଷ ଆ ଧେହ୍ୟସ୍ମେ ||୪୬||

ସରସ୍ୱତି ୟା ସରଥଂ ୟୟାଥୋକ୍-ଥୈଃ ସ୍ୱଧାଭିର୍ଦେବି ପିତୃଭିର୍ମଦନ୍ତୀ |
ସହସ୍ରାର୍ଘମିଡୋ ଅତ୍ର ଭାଗଂ ରାୟସ୍ପୋଷଂ ୟଜମାନାୟ ଧେହି ||୪୭||

ପୃଥିବୀଂ ତ୍ୱା ପୃଥିବ୍ୟାମା ବେଶୟାମି ଦେବୋ ନୋ ଧାତା ପ୍ର ତିରାତ୍ୟାୟୁଃ |
ପରାପରୈତା ବସୁବିଦ୍ୱୋ ଅସ୍ତ୍ୱଧା ମୃତାଃ ପିତୃଷୁ ସଂ ଭବନ୍ତୁ ||୪୮||

ଆ ପ୍ର ଚ୍ୟବେଥାମପ ତନ୍ମୃଜେଥାଂ ୟଦ୍ୱାମଭିଭା ଅତ୍ରୋଚୁଃ |
ଅସ୍ମାଦେତମଘ୍ନ୍ୟୌ ତଦ୍ୱଶୀୟୋ ଦାତୁଃ ପିତୃଷ୍ୱିହଭୋଜନୌ ମମ ||୪୯||

Not For Commercial Use

ଏୟମଗନ୍ ଦକ୍ଷିଣା ଭଦ୍ରତୋ ନୋ ଅନେନ ଦତ୍ତା ସୁଦୁଘା ବୟୋଧାଃ |
ୟୌବନେ ଜୀବାନୁପପୃଞ୍ଚତୀ ଜରା ପିତୃଭ୍ୟ ଉପସଂପରାଣୟାଦିମାନ୍ ||୫୦||

ଇଦଂ ପିତୃଭ୍ୟଃ ପ୍ର ଭରାମି ବର୍ହିର୍ଜୀବଂ ଦେବେଭ୍ୟ ଉତ୍ତରଂ ସ୍ତୃଣାମି |
ତଦା ରୋହ ପୁରୁଷ ମେଧ୍ୟୋ ଭବନ୍ପ୍ରତି ତ୍ୱା ଜାନନ୍ତୁ ପିତରଃ ପରେତମ୍ ||୫୧||

ଏଦଂ ବର୍ହିରସଦୋ ମେଧ୍ୟୋଽଭୂଃ ପ୍ରତି ତ୍ୱା ଜାନନ୍ତୁ ପିତରଃ ପରେତମ୍ |
ୟଥାପରୁ ତନ୍ୱଂ ସଂ ଭରସ୍ୱ ଗାତ୍ରାଣି ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା କଲ୍ପୟାମି ||୫୨||

ପର୍ଣୋ ରାଜାପିଧାନଂ ଚରୂଣାମୂର୍ଜୋ ବଲଂ ସହ ଓଜୋ ନ ଆଗନ୍ |
ଆୟୁର୍ଜୀବେଭ୍ୟୋ ବିଦଧଦ୍ଦୀର୍ଘାୟୁତ୍ୱାୟ ଶତଶାରଦାୟ ||୫୩||

ଊର୍ଜୋ ଭାଗୋ ୟ ଇମଂ ଜଜାନାଶ୍ମାନ୍ନାନାମାଧିପତ୍ୟଂ ଜଗାମ |
ତମର୍ଚତ ବିଶ୍ୱମିତ୍ରା ହବିର୍ଭିଃ ସ ନୋ ୟମଃ ପ୍ରତରଂ ଜୀବସେ ଧାତ୍ ||୫୪||

ୟଥା ୟମାୟ ହର୍ମ୍ୟମବପନ୍ପଞ୍ଚ ମାନବାଃ |
ଏବା ବପାମି ହର୍ମ୍ୟଂ ୟଥା ମେ ଭୂରୟୋଽସତ ||୫୫||

ଇଦଂ ହିରଣ୍ୟଂ ବିଭୃହି ୟତ୍ତେ ପିତାବିଭଃ ପୁରା |
ସ୍ୱର୍ଗଂ ୟତଃ ପିତୁର୍ହସ୍ତଂ ନିର୍ମୃଡ୍ଢି ଦକ୍ଷିଣମ୍ ||୫୬||

ୟେ ଚ ଜୀବା ୟେ ଚ ମୃତା ୟେ ଜାତା ୟେ ଚ ୟଜ୍ଞିୟାଃ |
ତେଭ୍ୟୋ ଘୃତସ୍ୟ କୁଲ୍ୟୈତୁ ମଧୁଧାରା ବ୍ୟୁନ୍ଦତୀ ||୫୭||

ବୃଷା ମତୀନାଂ ପବତେ ବିଚକ୍ଷଣଃ ସୂରୋ ଅହ୍ନାଂ ପ୍ରତରୀତୋଷସାଂ ଦିବଃ |
ପ୍ରାଣଃ ସିନ୍ଧୂନାଂ କଲଶାଁ ଅଚିକ୍ରଦଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ହାର୍ଦିମାବିଶନ୍ମନୀଷୟା ||୫୮||

ତ୍ୱେଷସ୍ତେ ଧୂମ ଊର୍ଣୋତୁ ଦିବି ଷଂଛୁକ୍ର ଆତତଃ |
ସୂରୋ ନ ହି ଦ୍ୟୁତା ତ୍ୱଂ କୃପା ପାବକ ରୋଚସେ ||୫୯||

Not For Commercial Use

ପ୍ର ବା ଏତୀନ୍ଦୁରିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ନିଷ୍କୃତିଂ ସଖା ସଖ୍ୟୁର୍ନ ପ୍ର ମିନାତି ସଂଗିରଃ |
ମର୍ଯ୍ୟ ଇବ ୟୋଷାଃ ସମର୍ଷସେ ସୋମଃ କଲଶେ ଶତୟାମନା ପଥା ||୬୦||

ଅକ୍ଷନ୍ନମୀମଦନ୍ତ ହ୍ୟବ ପ୍ରିୟାଁ ଅଧୂଷତ |
ଅସ୍ତୋଷତ ସ୍ୱଭାନବୋ ବିପ୍ରା ୟବିଷ୍ଠା ଈମହେ ||୬୧||

ଆ ୟାତ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସୋ ଗମ୍ଭୀରୈଃ ପଥିଭିଃ ପିତୃୟାଣୈଃ |
ଆୟୁରସ୍ମଭ୍ୟଂ ଦଧତଃ ପ୍ରଜାଂ ଚ ରାୟସ୍ଚ ପୋଷୈରଭି ନଃ ସଚଧ୍ୱମ୍ ||୬୨||

ପରା ୟାତ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟାସୋ ଗମ୍ଭୀରୈଃ ପଥିଭିଃ ପୂର୍ୟାଣୈଃ |
ଅଧା ମାସି ପୁନରା ୟାତ ନୋ ଗୃହାନ୍‌ହବିରତ୍ତୁଂ ସୁପ୍ରଜସଃ ସୁବୀରାଃ ||୬୩||

ୟଦ୍ୱୋ ଅଗ୍ନିରଜହାଦେକମଙ୍ଗଂ ପିତୃଲୋକଂ ଗମୟଂ ଜାତବେଦାଃ |
ତଦ୍ୱ ଏତତ୍-ପୁନରା ପ୍ୟାୟୟାମି ସାଙ୍ଗାଃ ସ୍ୱର୍ଗେ ପିତରୋ ମାଦୟଧ୍ୱମ୍ ||୬୪||

ଅଭୂଦ୍ଦୂତଃ ପ୍ରହିତୋ ଜାତବେଦାଃ ସାୟଂ ନ୍ୟହ୍ନ ଉପବନ୍ଦ୍ୟୋ ନୃଭିଃ |
ପ୍ରାଦାଃ ପିତୃଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧୟା ତେ ଅକ୍ଷନ୍ନଦ୍ଧି ତ୍ୱଂ ଦେବ ପ୍ରୟତା ହବୀଂଷି ||୬୫||

ଅସୌ ହା ଇହ ତେ ମନଃ କକୁତ୍ସଲମିବ ଜାମୟଃ |
ଅଭ୍ୟେନଂ ଭୂମ ଊର୍ଣ୍ଣୁହି ||୬୬||

ଶୁମ୍ଭନ୍ତାଂ ଲୋକାଃ ପିତୃଷଦନାଃ ପିତୃଷଦନେ ତ୍ୱା ଲୋକ ଆ ସାଦୟାମି ||୬୭||

ୟେ ଅସ୍ମାକଂ ପିତରସ୍ତେଷାଂ ବର୍ହିରସି ||୬୮||

ଉଦୁତ୍ତମଂ ବରୁଣ ପାଶମସ୍ମଦବାଧମଂ ବି ମଧ୍ୟମଂ ଶ୍ରଥାୟ |
ଅଧା ବୟମାଦିତ୍ୟ ବ୍ରତେ ତବାନାଗସୋ ଅଦିତୟେ ସ୍ୟାମ ||୬୯||

ପ୍ରାସ୍ମତ୍ପାଶାନ୍-ବରୁଣ ମୁଞ୍ଚ ସର୍ବାନ୍-ୟୈଃ ସମାମେ ବଧ୍ୟତେ ୟୈର୍ବ୍ୟାମେ |
ଅଧା ଜୀବେମ ଶରଦଂ ଶତାନି ତ୍ୱୟା ରାଜନ୍-ଗୁପିତା ରକ୍ଷମାଣାଃ ||୭୦||

Not For Commercial Use

ଅଗ୍ନୟେ କବ୍ୟବାହନାୟ ସ୍ୱଧା ନମଃ ||୭୧||

ସୋମାୟ ପିତୃମତେ ସ୍ୱଧା ନମଃ ||୭୨||

ପିତୃଭ୍ୟଃ ସୋମବଦ୍-ଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧା ନମଃ ||୭୩||

ୟମାୟ ପିତୃମତେ ସ୍ୱଧା ନମଃ ||୭୪||

ଏତତ୍ତେ ପ୍ରତତାମହ ସ୍ୱଧା ୟେ ଚ ତ୍ୱାମନୁ ||୭୫||

ଏତତ୍ତେ ତତାମହ ସ୍ୱଧା ୟେ ଚ ତ୍ୱାମନୁ ||୭୬||

ଏତତ୍ତେ ତତ ସ୍ୱଧା ||୭୭||

ସ୍ୱଧା ପିତୃଭ୍ୟଃ ପୃଥିବିଷଦ୍-ଭ୍ୟଃ ||୭୮||

ସ୍ୱଧା ପିତୃଭ୍ୟୋ ଅନ୍ତରିକ୍ଷସଦ୍-ଭ୍ୟଃ ||୭୯||

ସ୍ୱଧା ପିତୃଭ୍ୟୋ ଦିବିଷଦ୍-ଭ୍ୟଃ ||୮୦||

ନମୋ ବଃ ପିତର ଊର୍ଜେ ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ରସାୟ ||୮୧||

ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ଭାମାୟ ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ମନ୍ୟବେ ||୮୨||

ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ୟଦ୍-ଘୋରଂ ତସ୍ମୈ ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ୟତ୍କ୍ରୂରଂ ତସ୍ମୈ ||୮୩||

ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ୟଚ୍ଛିବଂ ତସ୍ମୈ ନମୋ ବଃ ପିତରୋ ୟତ୍ସ୍ୟୋନଂ ତସ୍ମୈ ||୮୪||

ନମୋ ବଃ ପିତରଃ ସ୍ୱଧା ବଃ ପିତରଃ ||୮୫||

ୟେଽତ୍ର ପିତରଃ ପିତରୋ ୟେଽତ୍ର ୟୂୟଂ ସ୍ଥ ୟୁଷ୍ମାଁସ୍ତେଽନୁ ୟୂୟଂ ତେଷାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ଭୂୟାସ୍ଥ ||୮୬||

ୟ ଇହ ପିତରୋ ଜୀବା ଇହ ବୟଂ ସ୍ମଃ |
ଅସ୍ମାଁସ୍ତେଽନୁ ବୟଂ ତେଷାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ଭୂୟାସ୍ମ ||୮୭||

Not For Commercial Use

ଆ ତ୍ୱାଗ୍ନ ଇଧୀମହି ଦ୍ୟୁମନ୍ତଂ ଦେବାଜରମ୍ |
ୟଦ୍-ଘ ସା ତେ ପନୀୟସୀ ସମିଦ୍ଦୀଦୟତି ଦ୍ୟବି |
ଇଷଂ ସ୍ତୋତୃଭ୍ୟ ଆ ଭର ||୮୮||

ଚନ୍ଦ୍ରମା ଅପ୍ସ୍ୱନ୍ତରା ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ଧାବତେ ଦିବି |
ନ ବୋ ହିରଣ୍ୟନେମୟଃ ପଦଂ ବିନ୍ଦନ୍ତି ବିଦ୍ୟୁତୋ ବିତ୍ତଂ ମେ ଅସ୍ୟ ରୋଦସୀ ||୮୯||

|| ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ ||

|| ଇତି ଅଷ୍ଟାଦଶଂ କାଣ୍ଡମ୍ ସମାପ୍ତମ୍ ||

Not For Commercial Use